

Upravništvo Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126
Inšpektorat oddelki: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492
Podružnica Maribor: Grajski trg 7
— Telefon št. 2455
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2
— Telefon št. 190
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42
Podružnica Ptuj: v hiši dr. Baum-
gartnerja

JUTRO

PONEDELJSKA IZDAJA

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ul. 5. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja
vsak ponedeljek zjutraj. — Na-
roča se posebej in velja po pošti
prejemana Din 4.-, po raznašal-
cih dostavljena Din 5.- mesečno.
Maribor, Grajski trg št. 7. Telefon
št. 2455.
Celje, Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Zmagovit pohod sokolske misli

Viški Sokol je veličastno proslavil svojo 30 letnico z razvitjem dečjega prapora — Telovadnemu nastopu na telovadišču Ljubljanskega Sokola so prisostvovali tisoči

Ljubljana, 6. avgusta
Sokolsko društvo Ljubljana-Vič je včeraj in danes na izredno svečan način proslavilo 30letnico društvenega delovanja, združeno z razvitjem dečjega prapora. Vsa proslava je bila spet krepka afirmacija sokolstva, zlasti pa ponoven dokaz, da je viški Sokol ne samo ena naših najštevilnejših, temveč tudi najdelavnejših sokolskih enic v Ljubljani.

Uvod v pomembno proslavo viškega Sokola je bila snočnja podoknica kumici s. Benčanovi. Vič se je odel v praznično lice, z večine hiš so zaplapolale državne trobojke, a ob 20. so v oknih hiš zagorele svečke in zažarele številni pisanobarvni lampiončki.

Ob 20.30 je izpred razsvetljenega Sokolskega doma krenil po Viču mogočen sokolski sprevod z godbo Sokola I na čelu, ki je udarila veselo korračnico. Vzdrž državne ceste se je zbralo veliko prebivalstvo in prirejalo strumnemu sokolskemu sprevodu, ki je šel najmanj 600 pripadnikov, navdušene ovacije in ga obšipala s cvetjem. Sprevod je v Viču krenil v Rožno dolino, kjer je bila razsvetljena skoraj sleherni hiša in kjer je bilo prebivalstvo skoraj povsod v gostem špalirju. Med burnimi ovacijami je sprevod dospel do stanovanj kumice s. Benčanove. Najprej je godba zaigrala »Triglavske korračnice«, a nato so viški pevci zapeli dve podoknici. Starosta viškega Sokola br. Borštnik je z družbeno deputacijo odšel v stanovanje kumice in se ji zahvalil za naklonjenost, ki jo izkazuje viškemu Sokolu, in izrekel željo, da bi tudi v bodoče ostala tako naklonjena družbu. Male Sokoličice so si izročile dva krasna šopka. Ginjena s. e. s. Benčanova zahvalila za izkazano in pozornost in objubil, da bo imel viški Sokol v njej tudi v bodoče krepko podporo. Br. starosta je pozval nato zbrano občinstvo, da kumici v zahvalo vzklizne »Zdravje« iz stoterih grl se je trikrat odzvala gomlji »Zdravje«.

Pevci so zapeli še eno pesmico, nato se je pa sprevod po rožnodolskih ulicah vrnil na Vič mimo Sokolskega doma k spomeniku kralja Aleksandra. Na Rožniku je medtem zagorel mogočen kres, a pred Sokolskim domom so švigale v zrak rakete in pokali topiči. Sokolska povorka se je zagnila pred spomenikom kralja Mučenika, kjer se je bilo zbralo medtem več tisoč ljudi. Ta čas je prispela tudi stafeta domačih Sokolov z baklimi, ki je prilažala pred spomenikom dve žari. Godba je zaigrala žalni koral, nato pa je zapel sokolski pevski zbor pod vodstvom br. Alibina Lajovicja žalostnik. Pietetna spominjska svečanost je napravila na občinstvo, ki je tudi samo prilažalo ob spomeniku mnogo lučic, zelo globok vtis.

Navdušen sprejem vojske

V nedeljo je sicer dopolnje precej deževalo, k popoldanskim glavnim svečanostim se je pa nebo razjasnilo in ob najlepšem sončnem vremenu se je zbralo od 15.30 pred viškim Sokolskim domom domače, ljubljansko in okoliško sokolstvo v nadvse častnem številu. Z godbo Sokola I. je prikorala tudi četa naše hrabre vojske. Pred zbrano množico Sokolov in zavednega občinstva se je pričela svečanost razvija novega dečjega prapora. Na pripravljem odru je najprej starosta viškega Sokola br. Borštnik pozdravil zbrane, zlasti zastopnika divizionarja podpolkovnika Radojkoviča, v imenu generala g. Rupnika dospelega podpolkovnika g. Metlikaša, zastopnika banske uprave svetnika g. Kukočnika, zastopnika Sokola iz Karlovca kapetana g. Telebnikoviča, odposlanca ruskega Sokola g. Bezrukova, zastopnika ljubljanske sokolske župe br. Kajžojca in kumice go. Slavko Benčanovo.

Razvije dečjega prapora

Potlej je v lepih besedah deci razvil krasno vezeni pravor ter ga izročil kumici, da je pripela nanj trak in izročila prapor v roke malemu Sokoliču zastavostvo Turliču, da bo vihral na čelu sokolske mladine kot simbol njene ljubezni do kralja in domovine v čast in ponos sokolski ideji. Godba je zaigrala himno Hej Slovani, ki so ji zapeli vsi navzoči, in medtem so se zbrani sokolski praporci pobratili s svojimi najnovejšimi in najmanjšimi. Starosta br. Borštnik je prebral pozdravne brzojavke, med drugim brzojavko bivšega podstaroste Sokola kraljevine Jugoslavije br. Gangla. Društveni funkcionarji so potem zabili v praporov drog žebjčke, med ostalimi v imenu našega narodnega svečnika g. Barleta, ki je v blagoslovitev poslal tole posvetilo: »Ljubezem globoko in zvestobo neomajno: »Ljubljavi!« Govornik br. starosta je še v kratkem nagovoru spregovoril nekaj prisrčnih besed v pozdrav našemu mlademu kralju, ki se bas te dni mudi na slovenskih tleh. Godba je zaigrala državno himno in ovacije sokolskega občinstva kralju in domovini se kar niso hotele početi. K zaključku je soustanovitelj viškega Sokola br. Drenik v kratkem govoru potolžil sokolski deci na srce zavest velike naloge, ki jo bo spremljala skozi življenje: zvestoba sokolski ideji, neomajna ljubezen do naroda, do domovine.

Mogočen sprevod

Potlej se je razvil mogočen sprevod po Viču, Rožni dolini v mesto, povsod spremljan od navdušenih ovacij zavedne javno-

sti, ki se je v velikem številu zbrala v špalirju. Na čelu impozantnega sprevoda je korakala četa vojske v šlemih, za sokolsko godbo pa je ponosno otvarjalo pohod komaj preglednih sokolskih legij devetnajst pestrih praporov z novim razvitim dečjim praporom na čelu. Sokoli in sokolice v krojih in civilu so v burnih manifestacijah s klici »Zdravje« odgovarjali navdušenemu pozdravljanju sokolske Ljubljane, ki je spet na tako veličasten način dokazala, da je in da bo ostala narodna, zvesta sokolskim idealom in težnjam.

Sprevod je skozi Erjavčevno cesto in Gradšče, po Selenburgovi ulici in Tyrševi cesti krenil v smeri Bleiweisove ceste

tja do Narodnega doma, kjer je prikipeo pri razhodu navdušenje do viška.

Telovadni nastop

Takoj nato se je vršil na telovadišču Ljubljanskega Sokola v Tivoliju telovadni nastop. Množice gledalcev so se trle na tribunah in obkrožile telovadni prostor s širokim obročem. Nepozaben in pester je bil pogled na tolikšno, od navdušenja prekipajočo množico občinstva in na pisane kroje nastopajočih Sokolov. Po pozdravu državni zastavi so nastopili vsi oddelki viškega Sokola v dovršeni izvedbi. Viharje navdušenja je bil deležen zlasti na-

stop naše strumne vojske in najmlajših Sokoličev.

Viški Sokol je ob svoji tridesetletnici na najlepši način pokazal bilanco svoje sokolske vzgoje. Priznanje, ki ga je bil deležen od gledalcev, je bilo zaslužno do najvišje mere. Slišati je bilo treba ob zaključku, kako so vsi tisočeri navzoči peli z zanosom Hej Slovani in s tem na enodušen način izpričali pripadnost sokolski in slovanski misli. Po nastopu se je razvila na telovadišču narodna veselica ob zvokih sokolske godbe. Bil je lep, nepozaben večer, kakor je bil ves dan slavnosti viškega Sokola en sam veličasten sokolski praznik sokolske Ljubljane.

Nova sokolska trdnjava v Savinjski dolini

Novi dom, ki je eden izmed najlepših na štajerskem, je imenovan po Nj. Vel. kralju Petru II.

Zalec, 6. avgusta

Zalec je danes doživel lep praznik, ki je bil hkrati ena najmočnejših manifestacij sokolske misli, ki jo je trg doživel v teku zadnjih let. Na svečan način je bil odprt novi in ponosni Sokolski dom kralja Petra II., ki bo odsejal ognjišče sokolske kulture in gnezdo, pod okriljem katerega se bodo zbirala bodoča sokolska pokolenja.

V soboto zvečer je priredil Sokol čarobno iluminacijo novega poslopja. Danes od 8. do 10. so bile na telovadišču vezbe za popoldanski nastop. Ob 11. je bilo svečano razvije naraščajočega prapora. Starostna žalskega Sokola br. Senica, je po lepem govoru razvil prapor, trboveljskega sokolskega godba je pa zaigrala državno himno. Nato sta govorili še kumici s. Kukečeva in s. Karičeva. Naraščajnik Stomol pa je s kratkim govorom prevzel prapor v svoje varstvo. Zatem je spregovoril društveni prosvetar br. Praprotnik.

Po kosilu so se začele zgrinjati v Zalcu velike množice Sokolov iz vse Savinjske doline, iz gornjegrajskega, slovenjegrajskega in laškega sreza ter iz Celja. Ob 14. je krenil dolg sprevod Sokolov izpred Sokolskega doma skozi trg. Po vseh ulicah so tvorile špalir goste množice, ki so sprevodu navdušeno pozdravljale in obšipale s cvetjem. Na čelu sprevoda je bilo 11 konjenikov, za njimi je stopala četa vojske v polni vojaški opremljeni, nato sokolska godba iz Trbovelj, za njo pa cel gozd praporov 19 društev naraščajočih dece. Za prapori je korakalo župno starešinstvo. Sledili so 104 člani in 84 članice v krojih, naraščaj, gasilska godba iz Zabukovce, deca, člani gozdne šole iz Loke pri Mozirju, člani in članice ter naraščaj v civilu. V sprevodu je korakalo nad 800 pripadnikov sokolstva.

Ob 14.40 je prispel z avtomobilom iz Celja pokrovitelj in zastopnik Nj. Vel. kralja podpolkovnik Stefanovič. Pričakovali so ga sokolske množice in mu priredile navdušen

sprejem. Podpolkovnika Stefanoviča je v imenu Sokola v Zalcu pozdravil starostna br. Senica, želeč mu prisrčno dobrodošlico, nato pa žalski župan Vizovisek. Hčerka sokolskega upravitelja br. Pivca mu je po kratkem govoru izročila lep šopek. Gostje so

Tudi sokolska četa v Laverci je imela lepo uspel nastop

Laverca, 6. avgusta

Vztrajno in neumorno deluje sokolska četa v Laverci. Se čisto mlada je. Prihodnje leto bo praznovala desetletnico svojega obstoja. Prav lani je v okviru Petrove petletke dogradila in otvorila lepo letno telovadišče v Laverci. Toda zaveda se, da delo še ni dokončano. Vztrajno dela dalje s svojim številnim in zavednim članstvom, nabaviti si hoče še nekaj prepotrebne telovadnega orodja in napeljati elektriko

v telovadnico in na oder, kjer vsako leto v zimskem času prireja igre.

Danes je imela četa svoj redni letni telovadni nastop, ki je pokazal, da je tudi sokolska ednica na Laverci na svojem mestu. Vsi nastopajoči oddelki so svoje točke podali odlično v zadovoljstvo številnega občinstva, ki ni štedilo s priznanjem. Po nastopu se je razvila prijetna zabava v senčnatem parku br. Ozerna.

Triumfalen uspeh naših letalcev

Oblastni odbor ljubljanskega Aerokluba je lahko s svojo prireditvijo zadovoljen — Prehodno darilo kneza namestnika Pavla si je priboril Zagreb

Ljubljana, 6. avgusta

Vso Ljubljano so danes razgibale velike letalske svečanosti na ljubljanskem letališču. Oblastni odbor Aerokluba v Ljubljani je namreč združil prvi krožni let lahkih letal v Jugoslaviji s propagandno letalsko prireditvijo, ki naj bi bila nekakšna proslava 20-letnega delovanja na področju letalstva v Sloveniji. Krožni let, ki so se ga udeležila samo zasebna letala in so jih vodili tudi samo zasebni letalci, se je začel že v soboto zjutraj ob 7. in je trajal do 19. Tekmovalci so nato prenočili in so danes nadaljevali etapni krožni let ob 6., vsi pa so ob 15. pristali na skupnem cilju, na letališču v Ljubljani. Skupno je nastopilo 11 solskih in sportnih odnosno turističnih letal, ki so imela progo v dolžini od 600 do nad 1500 km. V razpisu je bilo določeno, da se bodo tekmovalci ocenjevali z dveh vidikov, in sicer glede na točnost orientacije in pa glede na točnost izpolnjevanja že prej določenega časa in smeri za posamezne etape.

Predsednik vlade na letališču

Že v zgodnjih popoldanskih urah se je vila iz mesta proti letališču ogromna množica ljudi. Večina si je zbrala pešpot, mnogi pa so se pripeljali s tremi posebnimi vlaki ali pa z avtobusi. Že mnogo pred 15. uro, ko je bil določen čas prihoda tekmovalcev na krožnem letu, so množice obkrožile od vseh strani letališče. Ko so se v zraku pojavili prvi tekmovalci, je bilo navzočih okoli 7000 do 8000 gledalcev, ki so nato vztrajali do konca prireditve, čeprav je vladala skoraj tropična vročina. Prireditev, odnosno začetek letalskih predvajanj se je precej zamudil, ker so čakali na prihod predsednika vlade g. Cvetkoviča, ki je prišel ob 15.45 z ministrom za socialno politiko g. Rajakovičem, ministrom za kmetijstvo g. Beslicem in vršilec dolžnosti prometnega ministra g. Kulenovičem. Med gledalci so bili dalje navzoči ban dravske banovine, ljubljanski župan in pa komandant vojnega letalstva divizijski general g. Jankovič. Navzoči so bili seveda tudi številni vojaški in zasebni najvišji letalski strokovnjaki, med njimi tudi ravnatelj Aerokluba g. Tadija Sondermajer.

Prireditve v je v vsakem pogledu uspešna, ker so bile na sporedu zares prvostvorne točke. Ves spored se je naglo razvijal, še celo prenelo, in je bilo skoraj težavno slediti vsem dogodkom z enako pozornostjo. Prireditelj ljubljanski oblastni odbor je storil vse, da je prišlo občinstvo na svoj račun. Treba pa je pripomniti, da je marsikdo pogrešal napovedovalca, ki bi po zvokniku sprotil tolačil gledalcem dogodka. Kdor ni imel pri roki sporeda, pa ni mogel točno videti in spoznati, kaj se godi v zraku, če ni bil strokovnjak.

Prihod udeležencev krožnega leta

Točno ob 15. so se na obzorju pokazale teme točke, ki so se vidno večale. Bili so to udeleženci krožnega leta, ki so se na minuto točno začeli spuščati drug za drugim na letališče. Skupno je prispelo 10 letal in je torej izostalo samo eno. Ljubljanski udeleženci na sportnem letalu dr. Stane Rape je imel namreč danes pri povratku iz Skoplja smolo. Letalo se mu je pokvarilo in je moral, čeprav brez nezgode, pristati v Kumanovem. Po pripovedovanju so imeli tekmovalci skoraj ves čas ugodno vreme, le na zadnji etapi, ko so se že bližali Ljubljani, so nekateri našli med deževne oblake in so se že bali, da ne bodo mogli pravočasno prispeti na cilj. Pokazali so se pa prav dobre pilote in so srečno preleteli tudi to oviro.

Divji zajec na mitingu

Preden se je začel razvijati spored, se je pripetil prav nepričakovan dogodek. Nenadno je pridrvel od Zaloga na sredo letališča v dolgih skokih zajec, za njim pa lovski pes. Zajec se je prvpa spretno umikal zasledovalcu, naposled je pa zavil baš proti najgostejši trumi občinstva.

Kakor se je pokazalo, je bila to unoga zajka, ki ji je s svojo smrtjo rešila mladice, ki so se pred psom poskrili v travli.

Rezultati krožnega leta

Rezultate udeležencev krožnega leta je izračunala posebna tehnična komisija strokovnjakov. Prehodni pokal kneza namestnika Pavla si je priboril Zagreb.

Naši vojaški letalci so mojstri!

Občinstvo je nestrpno pričakovalo začetka mitinga. Pred hangarjem je čakalo veliko število vojaških in zasebnih letal, med katerimi so največja pozornost vzbujala zlasti oba lahka bombnika ameriške znamke Blenheim, najmodernejši konstrukcije, ki jo trenutno uporabljajo v vojaške svrhe in ki imata akcijski radij 1000 km in lahko razvijata hitrost do 480 km na uro. Z nič manjšim zanimanjem se niso ljudje gnetli okoli lovskih aparatov, ki so bili pripravljeni za skupinske akrobacije.

Skupina devetih bombnikov

Kmalu se je dvignila modra zastava — znak za start. Na letališču se je medtem že razporedila eskadrilja devetih bombnikov, ki so sicer nekoliko starejše konstrukcije, a še danes splošno v rabi za gotovo svrhu zračnega vojskovanja. Po trije in trije so zagnali po letališču in so se nato naglo dvignili in v veliki višini krožili v

niko Pavla si je priboril oblastni odbor Zagreb, ki je potem dobil tudi dolžnost, da prihodnje leto priredi to tekmovanje. Zmagal je g. Milan Heteny s spremljevalcem g. Pollakom na sportnem letalu Puss-Moth, ki je preletel 1522 km dolgo progo v 9 urah 47 minutah 30 sekundah. Drugo nagrado, odnosno prvo med solskimi letali, je dobil g. Simić s spremljevalcem g. Vukovcem na solskem letalu Fizr NZ. Dobil je pokal oblastnega odbora Aerokluba v Ljubljani.

V tekmovanju za najboljšo sportno letalo je zmagal oblastni odbor Beograd z letalom Fizr »Nebojšac«, ki ga je pilotiral Dragojub Bojović, spremljala pa sta ga Caričević in Petrovič. Priboril si je pokal osrednje uprave Aerokluba v Beogradu.

Ljubljančan Perdan dobil darilo vojnega ministra

Po točnosti orientacije je bil najboljši oblastni odbor Ljubljana s solskim letalom Fizr NZ, ki ga je vodil g. Franc Perdan s spremljevalcem g. Veselom. Za nagrado je prejel uro, ki jo je daroval minister za vojsko. Med sportnimi letali pa je bil po tem ocenjevanju najboljši g. Anastasijević (g. Zivanović kot spremljevalec) na letalu SIM X iz Beograda. Po ekonomiji letenja je v skupini solskih letal zmagal oblastni odbor Zagreb s pilotom g. Farbakom (g. Kos), ki je dobil uro, darilo bana dravske banovine. Med sportnimi letali pa je zmagal oblastni odbor Beograd z letalom SIM X, ki ga je vodil g. Radmilo Milenković (g. Jovo Princip). Prejel je darilo ljubljanskega župana. Nagrade so razdelili zvečer na banketu v Uniju.

vojni formaciji nad letališčem. Tam blizu proge se je kmalu pokazal rdečast dim, takoj nato pa rumenkastobel, ki sta naznaila, da so bombniki odvrgli najprej zaigralne, nato pa še plinske bombe.

V skrbh so letalski častniki motrili nebo, ki je bilo prevlečeno s težkimi oblaki, med katerimi se je tu pa tam videla sinjina. Občinstvo pač ni moglo slutiti, da tako vreme ni baš najprijetnejše za letalce, ker morajo računati z menjajočimi zračnimi strujami, ki utegnejo biti izredno nevarne. Toda, spored se je odvijal nemoteno dalje in občinstvo sploh ni vedelo, koliko tvegajo naši vrli vojaški letalci.

Ni se še pokazala rumena zastava, ki naj bi dala eskadrilji znak za spuščanje, že je oglušujoče zagrnelo: dvignila sta se oba dvomotorna bombnika, ki sta se nepričakovano naglo ločila od zemlje in sta zaradi svoje bajne hitrosti prav tako naglo zglinila ljudem izpred oči. V veliki višini izredna hitrost ni bila toliko opazljiva, šele, ko sta

letela tik nad glavami, je lahko sleherni občutil, kaj je prav za prav hitrost 480 km na uro.

Vratolomne akrobacije lovcev

Z oglušujočim brnjenjem so pristajali nevarni ptiči, ki sicer niso tokrat nosili nevarnega tovora, hkrati pa so se že dvignila tri lovski letala znamke »Avia«. V višini okrog 700 m so začela, potem ko so se razvtrila v obliki klina, izvajati najrazličnejše akrobacije, da je gledalec zastajal diha. Najprej so se vsa tri hkrati preobračala v loopingh, nato so se razvtrila v ravni črti in pokazala gledalcem tako imenovano smrtno kolo. In že so se spet razvtrila v prvotni klin, a so se takoj razpršila v obliki pahljajev in se preobračala v vseh položajih, ki pridejo v poštev v borbi z nasprotnikom. Tu so bili letalci v svojem elementu in vsi smo lahko videli, da bodo, ko bo prišel zanje čas, v polni meri storili svoje dolžnosti. Akrobacij, ki so jih ti gospodari zraka skorajda stresali z rokava, sploh ni mogoče opisati. Prenaglo so se odigravali pred našimi očmi najčudovitejši prizori.

Že sta se dvignili v zrak dve novi lovski letali. V znatni višini sta se obrnili na hrbet in v tem položaju krožili nad letališčem. Videli smo razen tega obračanje preko krila, dalje navpični dvig in nato s popolnoma zaustavljenim motorjem navpični padec ali tekoimenovani vri in še druge vratolomnosti. Letala so pristajala in startala skoraj brez odihla, vse to pa se je odigravalo v tako vzornem redu, da drugo drugega niso prav nič motila.

Raznožnik se je postavil

Nato so z dolgo žico privezali na motorno letalo jadralno, ki sta se dvignili v višave. Nekaj sto metrov nad našimi glavami se je jadralno letalo osvobodilo svojega vlačilca in je začelo zatem izvajati prav take akrobacije, kakor prej lovci. Letalo pa je tudi vodil naš največji mojster v tej stroki, učitelj jadralne šole na Blokah, g. Raznožnik. Po pristanku mu je predsednik vlade g. Cvetković navdušeno čestital, kakor si je dal že prej predstaviti tudi vse udeležence krožnega leta, ki jim je vsakemu posebej čestital.

Spored se je končal s skoki s padobranom. Dve letali sta ponesli v zrak dva specialista v skakanju s padobranom, gg. Šajica in Atanovića. Z napetostjo so ljudje pričakovali kdaj bosta odskočila. V višini približno 500 m je nenadno padla z letala temna točka, kmalu pa se je v sinjini pojavilo nekaj belega in že se je padalo odprlo in varno nosilo drznega skakačja protlom. Ob padobranska junaka sta srečno pristala, eden na letališču, drugi na železniški progi, slednji srečno v veliki meri tudi zato, da tedaj ni privozil noben vlak.

Spored je bil končan in sledilo so še polletni občinstva v solskih in potniškem letalu. Do mraka so se ljudje v velikem številu vdajali užitku zračne vožnje in je večina prestajala svoje zračni krsti. Množice so se počasi razhajale, višnjišnji sport pa je nedvomno dobil obilo novih pristavev, s čimer je današnja prireditve v polni meri dosegla svoj namen.

Zadnje ovire pri pogajanjih v Moskvi

Po zadnjem poročilu angleškega veleposlanika Seedsa je že dosežen načelni sporazum glede definicije indirektnega napada — Gre samo še za določitev nekaterih podrobnosti

London, 6. avgusta. br. Danes je prispele v zunanje ministrstvo poročila angleškega veleposlanika v Moskvi Seedsa o zadnjem sestanku v Kremli. Iz tega poročila se vidi, kakor zatrjujejo poročila, da je prišlo tudi glede zadnje ovire za končni sporazum, to je glede definicije pojma indirektnega napada do znatnega zblizanja med stališčem Anglije, Francije in Rusije. Poročilo je zelo optimistično in napoveduje skorajšno sklenitev političnega pakta, čim zavzame angleška vlada svoje stališče k poslednjim ruskim predlogom. V bistvu ni več nikake razlike med stališči Anglije, Francije in Rusije. Vse tri veleposlane so si odine v tem, da morajo sodelovati, če bi bile ogrožene države, ki so važnega pomena za varnost in mir v Evropi. Indirektni napad bi bil po mnenju vseh treh vlad podan tudi tedaj, če bi bila izbrana žrtev ali njena vlada tako izpodkopana ali ogrožena, da bi se morala po zgledu Avstrije ali Češke obrniti

s »prošnjo za zaščito« na napadalec. Edina težkoča je samo še v tem, da se tako delikatno vprašanje čim jasneje definira. Če se to ne bi zgodilo, bi vedno obstojala nevarnost, da se napadalec kakorkoli izmuzne. Če pa bi bila definicija indirektnega napada preveč podrobno razpredena, bi obstojala nevarnost očitka, da se hoče mirovna fronta vmešavati v notranjo zadevo drugih držav. To pa hoče Anglija in Francija preprečiti. Nihče pa ne dvomi, da bo tudi glede tega v najkrajšem času doseženo soglasje in da bodo tako odstranjene zadnje ovire za sklenitev političnega pakta in s tem ustvarjen temelj za čim uspešnejša vojaška pogajanja.

Program vojaških pogajanj

Pariz, 6. avgusta. AA. DNB: »Excelsior« poroča, da se bo pri vojaških razgovorih v Moskvi govorilo tudi o problemih Daljnega vzhoda. Kot glavne probleme omenjajo: 1. Podpora Poljski, Rumuniji in Grčiji s

strani Sovjetske Rusije kot protiusluga za angleško in francosko jamstvo baltskim državam.

2. Sodelovanje letalskih sil na vzhodu in zahodu.

3. Sodelovanje mornarice v Vzhodnem in Severnem morju kakor tudi na Črnem in Sredozemskem morju.

Tudi Poljska bo pritegnjena k vojaškim razgovorom

London, 6. avgusta. AA. »Sunday Times« izraža mnenje, da bo tudi Poljska dobila poziv za sodelovanje pri generalistabnih pogajanjih v Moskvi. Poljska bo morala dovoliti sovjetskimi letalskimi silam, da se poslužuje njenih letalskih oporišč za bombe napade proti Nemčiji. Isti list trdi, da se bo v Moskvi obravnavalo tudi vprašanje sodelovanja angleškega podmorskega brodograjskega s sovjetskimi podmorničnim brodograjskem v Vzhodnem morju.

Kitajci tepejo Japonce

Japonska ofenziva v severni Kitajski se je popolnoma izjalovila — Japonci so se morali z velikimi izgubami umakniti

Čenking, 6. avgusta. br. »United Press« poroča, da se razvijajo v južnih delih pokrajine Honan krvavi boji. Kljub temu, da so vrhli Japonci v boj vse svoje razpoložljive sile, so Kitajci na vsej črti v ofenzivi in vedno hujše pritiskajo Japonce, ki se nahajajo zaradi katastrofalnih poplav v vedno bolj katastrofalnem položaju. Mesto Hualiotian na meji pokrajini Hoj in Honan so morali Japonci tako naglo izprazniti, da niti niso utegnili vzeti s seboj mrtvih, kakor to vedno delajo. Na bojišču so pustili 70 svojih padlih vojakov. Kitajci so začeli ofenzivo tudi proti mestu Čienčiang v osrednjem delu pokrajine Hoj na reki Han. Tudi na ostalih bojiščih so Kitajci zadnje dni dosegli pomembne uspehe. Kitajska armada, ki vodi borbe v severnem Hankovu, je odbila japonsko ofenzivo. Japonci so se morali z velikanskimi izgubami umakniti. Kitajci so zavzeli važno mesto Kinkang ob železniški progi Peking-Hankov. Japonci, ki so pretekli teden pričeli ofenzivo in prodrli do Singkianga, so se morali zopet naglo umakniti. Kitajci so zajeli tudi 7 japonskih tovornih ladij, namenjenih za transport japonskih čet. Sedem japonskih ladij je naletelo v prekopu pri Anhsinu v srednjem Kiangsiu na kitajске mine. Pet ladij se je takoj potopilo, dve pa so Japonci zajeli. Nad 500 Japoncev je utonilo.

Peiping, 6. avgusta. AA. Reuter: Japonske čete so bile poslone, da razčistijo južnovzhodni del pokrajine Sansi, to je področje na zahodu Peipinga, kjer so se pojavili številni oddelki kitajskih četnikov. Silni viharji in deževje, ki so za sedanjimi čas nenavadni, pa so spremenili vse področje v močvirje, ki onemogoča gibanje japonskih čet. Zadnje novice, ki so prišle v Peiping, potrjujejo, da dve japonski diviziji le v največjih težavah vzdržujeta medsebojno zvezo. Še vedno dežuje in četniki prizadajo japonskim četam hude izgube.

Tudi v Mandžuriji jim prede trda

Moskva, 6. avgusta. AA. Agencija Tas poroča: Vrhovno poveljstvo sovjetsko-mongolskih čet je izdalo poročilo, da so sovjetsko-mongolske čete v borbah od 26. julija do 5. avgusta vzdržale na svojih borbenih

črtah vzhodno od reke Kalhin. Vsi napadi japonskih in mandžurskih čet so bili odbiti s težkimi izgubami za Japonce. Istočasno

Vsebina novega trgovinskega sporazuma med Jugoslavijo in Italijo

Izkoriščanje povečanih kontingentov bo odvisno od razvoja plačilnega prometa in stanja italijanskega tržišča

Beograd, 8. avgusta. AA. Četrto zasedanje italijansko-jugoslovenskega stalnega gospodarskega odbora je končano, in je bil 3. avgusta podpisan že protokol o sklepih tega odbora. Dokumenti, ki so bili podpisani v Rimu, predstavljajo protokol o sklepih četrtega zasedanja, dodatek h trgovinski pogodbi o odnosu tarifnemu delu te pogodbe in sporazum o razširjenju italijansko-jugoslovenske trgovinske pogodbe na Albanijo. Pri tej prilici je dal trgovinski minister g. Jevrem Tomić naslednjo izjavo:

Brez dvoma je od vseh sporazumov, ki so bili podpisani v Rimu ob zaključku 4. zasedanja italijansko-jugoslovenske stalnega gospodarskega odbora, najvažnejši protokol o delu in sklepih tega odbora. Te protokoli obsega nov načrt izmenjave gospodarskih dobrin med obema državama. Pred nekaj meseci je bil zabeležen preokret v trgovinski bilanci med Jugoslavijo in Italijo. Medtem ko smo bili dotlej vedno aktivni v trgovinskem prometu z Italijo, je Italija letos prešla nasproti naši državi v aktivni saldo. Z ozirom na to, da so naši trgovinski odnosi z Italijo urejeni na osnovi ravnotežja, je to novo stanje ustvarilo možnost za povečanje našega izvoza v Italijo tem prej, ker kaže plačilni promet istočasno tendenco nadaljnega pasivnega salda za nas. Zaradi tega si je stalni odbor postavil za cilj, izdelati nov načrt izmenjave blaga, ki predstavlja v bistvu povečanje italijanskih uvoznih kontingentov za naše blago. Tako je določeno da se skupna vrednost kontingentov za jugoslovansko blago v znesku 258 milijonov lir zviša na skoraj 400 milijonov lir, kar predstavlja povečanje za 60 odstot, nasproti prejšnjemu stanju. Ta novi načrt se naslanja na predpostavko,

je prišlo tudi do številnih letalskih borb: 28. julija so mongolsko-sovjetske letalske eskadre sestrelile 5 japonskih letal. 29. julija pa 32, medtem ko so jih same izgubile vsega štiri. 31. julija so Japonci ponovno izgubili pet letal, naslednjega dne pa še 2 letala. 2. avgusta je mongolsko-sovjetsko letalstvo bombardiralo sovražno letališče in uničilo 11 letal, medtem ko je 3. avgusta Japonska izgubila ponovno tri letala. Tega dne se samo eno sovjetsko letalo ni vrnilo na svoje letalsko oporišče.

da se bo bodoči obseg italijansko-jugoslovenske trgovinske izmenjave gibal na višjem nivoju, kar je treba vsekakor pozdraviti kot koristno za gospodarstvo obeh držav. Seveda se bo to načrt lahko izvedel le tedaj, če bosta plačilni promet in stanje italijanskega tržišča to dopustila.

Potrebno je omeniti, da obsega povečanje kontingentov v glavnem naše tipične izvozne predmete. Tako je n. pr. kontingent za živino povečan na 85 milijonov lir, za les na 125 milijonov lir, za žito na 9 milijonov lir itd. Omembe vredno je, da je prišlo tudi ureditve nekaterih naših carinskih postavk, kar je bilo treba izvesti glede na današnje stanje naše industrije. Brez dvoma je bilo to doseženo sprito tesnega sodelovanja, ki obstoja med Italijo in Jugoslavijo na gospodarskem polju. Pri tej prilici lahko ugotovimo, da je bilo gospodarsko sodelovanje med obema državama že poprej na solidnih temeljih in bo prišlo sedaj še do močnejšega izraza. Od tega lahko pričakujemo oboje gospodarstvi le koristi. Rezultati rimskih sporazumov se lahko smatrajo kot prirodna posledica sodelovanja med obema državama, kar nam daje za bodoče upanje, da se bodo medsebojne trgovinske in gospodarske vezi še okrepile.

Barcelona, 6. avgusta. AA. Havas: Nemško letalo, ki se je včeraj ponesrečilo pri Hospitaletu, je bilo tromotorno potniško letalo, ki je obratovalo na progi Berlin-Madrid. Letalo je zaradi megle zašlo in je tresčilo v skalovje v planini Siere Laverije. Desno krilo letala se je odrgalo, pri čemer je nastal požar, ter je letalo goreče padlo na tla. Pod razvalinami letala so našli sedem trupel, med njimi 2 ženski, katerih identitete še niso mogli ugotoviti.

Ridz Smigly o Gdanskku

„Naše stališče je jasno in končno veljavno, Na silo bomo odgovorili s silo!“

Krakovo, 6. avgusta. br. V proslavo 25-letnice, odkar so poljski legionarji pričeli borbo za osvoboditev Poljske, je bilo danes v Krakovu veliko manifestacijsko zborovanje, ki se ga je udeležilo nad 100.000 ljudi iz vseh delov Poljske. Svečanost je imela vsenarodni značaj.

Po službi božji je bilo veliko zborovanje, na katerem so bivši legionarji obnovili prisego zvestobe do poljskega naroda in svobodne države in se svedečo zaobljubil, da bodo vedno, kadar bo to potrebno, doprinesli tudi največje žrtve za svobodo in neodvisnost domovine. Glavni govornik je bil maršal Ridz-Smigly, eden izmed voditeljev poljskih legionarjev in najbožji sotrudenik pokojnega maršala Pilsudskega.

V svojem govoru je maršal Ridz Smigly podčrtal privrženost Poljske miru in mednarodnemu sodelovanju. Poljska je to svojo miroljubnost izpričala v času, ko je bilo to zelo nepopolno. Treba se je samo spomniti na sklenitev pogodbe z Nemčijo. Tada danes nastopa namesto sodelovanja

politika sile. Na to pa je samo en odgovor: sila in moč. Mi cenimo mir, cenimo ga, kakor vsi drugi miroljubni narodi, toda ni je sile na svetu, ki bi nas mogla prepričati, da obstoja za nekatere pravice »zvetla«, za druge pa »datik«. Govorec o Gdanskku je maršal Ridz Smigly naglasil, da Poljska ni sprožila gdanskega vprašanja, niti ni ona kršila sklenjenih pogodb. Zato bo Poljska z vsemi sredstvi nastopila proti vsakemu direktnemu in indirektnemu poskusu spremembe gdanskega statusa in gdanskega položaja. O tem naj se nihče ne moti. Poljska je zavzela svoje končno veljavno stališče, ki je jasno in nedvoumno. Svoj govor je zaključil s prisego neomajne zvestobe do domovine.

Zborovalce je brzojavno pozdravil tudi predsednik republike Moscicki. V svoji brzojavki naglašala, da morajo legionarji pokojnega maršala Pilsudskega služiti vsem mlajšim generacijam za zgled junaštva in požrtvovalnosti v borbi za neodvisnost Poljske.

Göring: Nemčija se ne plaši groženj

Dessau, 6. avgusta. AA. DNB: Maršal Göring je govoril snoči pred 8000 delavci v Junkersovih podjetjih. V svojem govoru je dejal med drugim: Z one strani kanala še vedno čujemo govore in grožnje, da bi preplašili nemški narod. Anglija je ona država, ki je sklenila, da ponovi dramo iz leta 1914, da bi mogla Nemčiji diktirati mir, slabši od onega v Versaillesu. Le eno se je v temelju spremenilo. Mi vsi smo danes prežeti gorčice in enotne volje, da se ohranimo, in da nikdar več ne dovolimo, da pride do novega versajskega miru. Mi ne ogrožamo Anglije, toda če ona misli, da se nam lahko povsod postavi na pot, mo-

ra sama prevzeti odgovornost za mir. Grožnja, da bi se Nemčija ponovno z blokadami sestrada, ne bo uspeła, ker bo Nemčija to pravočasno onemogočila. Ob koncu hočem povedati še sledeče: Nočemo vojne. Jaz jo dobro poznam in se zavedam, da vojna predstavlja največjo odgovornost, ki jo lahko prevzame kak državnik. Če se kljub temu tako oborožujemo, delamo to samo zaradi tega, da bi mogli zmagati v borbi, ki se nam bo vsilila. V bodoče ne bomo nič več dovolili, da bi se nam odrekale kakršnekoli življenjske pravice. Nam ne imponirajo niti grožnje niti ljubavna pisma.

Krvavi spopadi v Mehiki

Revolversko obračunavanje med političnimi nasprotniki — Atentat na voditelja opozicije

Krvavi spopadi emž zrgli Mexico City, 6. avgusta. br. Včeraj popoldne je prišlo sredi mesta do prave bitke med pristavi vlade in pristavi opozicije. Večja skupina je napadla voditelja opozicije polkovnika Bolivara Siera in začela streljati nanj in na njegovo spremstvo. Spremljevalci polkovnika Siera so odgovorili z revolverji, tako da je nastala krvava bitka, v kateri je posegla tudi policija. V spopadu sta bila dva napadalec ubita, polkovnik Bolivar Siera pa je bil tako hudo ranjen, da so ga nezvestnega pripeljali v bolnišnico in bo najbrže podlel poškodbam. Zadet je od petih krogel v prsa in

trebuh. Policija je v zvezi s tem atentatom izvršila številne aretacije in je med drugimi zaprla tudi generala Rafaela Cardenasa in več članov glavnega odbora konstitucionalistov. Dogodek je izzval v mehiških političnih krogih veliko razburjenje in kaže, da so postali notranje-politični odnosi — v nemali meri tudi zaradi propagande — izjemno — skrajno napeti. Vlada je imela izredno sejo, na kateri je pooblastila notranjega ministra za izredne ukrepe za ohranitev reda in miru v državi. Boje se namreč, da bo zaradi tega atentata tudi v drugih krajih prišlo do krvavih spopadov med političnimi nasprotniki.

Predsednik vlade o bližnjih dogodkih

Ljubljana, 6. avgusta. O priliki današnjega letalskega mitinga na letališču so se novinarji obrnili na predsednika vlade glede notranjega političnega položaja. G. Cvetković je prvotno odklanjal vsako izjavo, češ da na sportni prireditvi ne bo govoril o politiki. Končno pa je le odgovoril na nekatera vprašanja.

Vlada narodne obrambe na Holandskem

Haag, 6. avgusta. AA. Havas: Jonher de Geer, ki je dobil mandat za sestavo nove vlade, nadaljuje pogajanja in hoče sestaviti vlado narodne obrambe. Predstavniki 6 političnih strank, ki predstavljajo skoraj vse stranke, ki so zastopane v parlamentu z izjemo narodnih socialistov in komunistov bi morali stopiti v novo vlado in sicer: katoliki, protirevolucionarji, krščanski tradicionalci, liberalni demokrati in socialisti. K sodelovanju bo pozvano le desno krilo socialistične stranke. Van de Tempel bi stopil v vlado kot minister brez resora. Če bi moral odstopiti od sestave vlade na širši osnovi, bi se de Geer zadovoljil s sestavo parlamentarne vlade izključno desničarske orientacije. Ta vlada bi se le malo razlikovala od vlade Colijna.

Ali sem prispeval za sokolski dom u Trnovem?

Uspel pevski praznik v Rogaški Slatini

Pevsko društvo „Sloga“ je praznovalo 15 letnico

Rogaška Slatina, 6. avgusta. Naše lepo zdravilišče Rogaška Slatina je danes imelo pevski praznik. Agilno pevsko društvo »Sloga« je proslavilo 15-letnico obstoja. Na to proslavo je povzelo tudi bratska društva, ki so se odzvala v lepem številu.

Pevsko društvo »Sloga« vodi že 10 let g. Sentjure, ki ima poleg ostalih funkcij največji zaslug, da je današnja proslava tako lepo uspeła in da se je tudi mednarodna publika, ki je v Rogaški Slatini, prepračala, kako visoka je pevska kultura v naših pevskih podeželskih zborih. Z vlaki došli gostom je Rogaška Slatina priredila zelo priščen sprejem, nato pa se je razvil sprevod do Zdraviliške doma, ki so ga domačini in zdraviliški gosti tople pozdravljali.

Ko so združeni pevski zbori zapeli Adamičevo »Zdravico«, je ravnatelj zdravilišča g. Gračner pozdravil zbrane pevce, poudarjajoč kulturne naloge, ki jih vrše zlasti naši podeželski pevski zbori. Mogo-

čno je nato zadel pesem »Slovenec, Srb, Hrvat«, ki jo je sprejelo občinstvo z velikim navdušenjem.

Koncert v Zdraviliškem domu je otvoril s slavnostnim govorom predsednik Sloga g. Sentjure. V svojem govoru je naslovil prvi pozdrav našemu mlademu kralju Petru II., kar je izzvalo vzhvalno vzdiklanje zbrane množice kraljevskemu domu. Nato je še pozdravil razne zastopnike. V odmoru zelo uspešnega koncerta je predsednik Jugoslovenske pevske zveze dr. Milašinović izročil posameznim članom »Sloga« odlikovanja, in sicer so dobili: Stanko Sentjure in Karel Fišer zlato, Matevž Zertek in Karel Drogenik srebrno, Albin Podjavoršek in Eoris Ferline pa bronasto pevsko kolajno.

Koncert je odlično uspel. Popoldne sta bila pri Sokolskem domu pevski tabor in pevška veselica. Tabor je otvoril s lepim govorom predsednik g. Sentjure. Tabor in veselica sta spet pokazala, kako priljubljeni so naši pevci med narodom.

Šest vagonov kovancev je prispelo v Ljubljano

Ljubljana, 6. avgusta. Pred Narodno banko v Knafličevi ulici sta se nocoj kmalu po 20. ustavila dva velika tovorna avtomobila in dva transportna voza, ki so bili vsi polni zabojev, v katerih so novi kovanci, ki pridejo kakor znano 16. t. m. v promet. Pred Narodno banko se je zbralo precej radovednih gledalcev, med katerimi so si mnogi na tilhem želeli, da bi

vsaj majhen zabojček tovrni avtomobil špe dičijske trvdke Turk zapeljal na njihov dom. Toda dva orožnika, z nasajenima bajonetoma sta kakor Cerberja čuvala zaklad, ki mu ni nihče smel preveč v bližino. Zaloge kovancev so uslužbenici polagoma znosili v tresorje in safete Narodne banke. Kakor čujemo, je prispelo v Ljubljano okrog šest vagonov novih kovancev.

Beograjski gledališki umetniki v Ljubljani

Ljubljana, 6. avgusta. Snoči so beograjski gledališki umetniki na vrtu restavracije Zvezde priredili humoristični večer, ki je privabil na prostrani vrt mnogo publike. Občinstvo se je dve polni uri imenito zabavalo. Nastopili sta prvakinja beograjskega pozorišča Zanka Stokićeva in Ljubinka Bobičeva skupaj s Pavlom Bogatinošcem in Jakcem s ne-

koliko prav odličnih komičnih točkah. Bobičeva in Bogatinošec sta najprej predvajala šalo »Prvo poročno noč«, ki je zaradi svojega zdravega humorja razveselila vso publiko. Nato se je pojavila Stokićeva v improviziranem monologu o kmetici, ki je prišla v Beograd, nato pa je improvizirala šalo o pijani perici Peli. Večer je bil zaključen z uspešno točko iz komedije Ljubinke Bobičeve »Naše manire«, ki je izzvala prave salve smeha. Čepur je bil gostitelj, ki je bil s seboj tudi nekaj beograjskih umetnikov.

Maribor v znamenju Mariborskega tedna

Maribor, 6. avgusta

Veliko zanimanje za Mariborski teden

Maribor je dobil včeraj in danes ob velikanskem navalu tujcev in gostov naravnost velesten obraz. V središču mesta živahno vrvenje, po lokalnih gneča, na prostorih Mariborskega tedna razgibano valovanje množic, ki so si z zanimanjem ogledovale letošnje prireditve in pomembne razstave v okviru Mariborskega tedna, kjer je poskrbljeno za vse, za resno in veselo, za dobro in prijetno, pa tudi za humor, ki ga ima to pot v zakupu družina okoli »Togega lista«. Ze prvi dan Mariborskega tedna je bilo na razstavišču preko 10.000 ljudi. Med temi jih je bilo precej od onstran meje. Zunaj na prostoru SK Zeleničarja pa so naše narodopisne skupine pred izbranimi odličniki in večstisočglavo množico z velikim uspehom prikazovale zanimive festivalske prizore.

Vsi vlaki, ki so prispeli v Maribor, so bili natlačeni polni in so prihajali zaradi tega s precejšnjimi zamudami. Tudi poseben vlak je bil popolnoma zaseden. Tako je vsa ta množica ljudstva vtisnila praznično okrašenemu Mariboru značilen pečat. Silovitost programa Mariborskega tedna pa so povzdigle še neštete napovedane prireditve današnje nedelje. V središču vseh teh prireditev je bil

Festival slovenskih narodnih običajev

plesov, iger in narodnih noš. V pestrem sprevodu so korakale danes narodopisne skupine z godbo na čelu po Kopitarjevi ulici, Aleksandrovi cesti, Slovenski in Gosposki ulici na Glavni trg in od tod proti Tržaški cesti na trdnjavo SK Zeleničarja, kjer je bila v navzočnosti več tisoč gledalcev ponovitev obilnega festivalskega sporeda. Dobrega razpoloženja ni prav nič motilo precej vetrovno vreme, pa tudi dež ne, ki se je prvič vili okoli poldneva. Obilni spored pa je povzročil, da se je podajanje posameznih točk nekoliko preveč zavleklo, tako da bi kazalo v bodoče strniti izvirne točke z izločitvijo vseh onih nastopov, kjer gre le za variante. Štirski oraci,

plesači, ruse, valeki, ključji, kurenti, rabolji, zlodeji, medved, kokotiči-pikeci, potem Panonci iz Beltincev s svojimi mešterskimi in gostinčanskimi plesi ter obrednim kolom »Marko skačec«, pa tudi belokranjski Zeleni Jurij, s svojim izredno dramatičnim sprevodom, kresnice, kola, most, rešetca, robčici, kurji boj, turn, vse je bilo deležno navdušenega aplavza. Ogromen odziv iz vrst vseh slojev prebivalstva pa je moral prepričati, kako pomembna je bila ta pobada, ki naj poživljuje stike med meščanstvom na eni strani in našim kmečkim ljudstvom kot nosilec naših folklornih dragocenosti, na drugi strani.

Lovske strelske tekme, dravska regata

V okviru prireditve Mariborskega tedna so se pričele davi na radvanjskem vojaškem strelišču lovške strelske tekme za pokal mariborske mestne občine, ki so trajale ves dan. Tekem so se udeležili naši najboljši mariborski strelci, ki so znova izpričali svoj slavo in strelsko izvežbanost.

Vzdolž Slove pa je bila danes dopolne ob 9. dravska regata čolnov vseh kategorij s startom na Mariborskem otoku. Lepo uspelo regato je priredil Studenski športni klub. Ta prireditve je dala pobudo za poživljenje teka lepota vodnega spota. Obe prireditvi sta privabili številno občinstvo. Prav tako pa tudi jadralno tekmovalce, ki bo trajalo ves teden.

„Voda s planin“ v Rušah

V okviru proslave Mariborskega tedna je bila danes v nedeljo popoldne v naših staroslavni Rušah na tamošnjem sokolskem letnem telovadišču krstna predstava zabavne ljudske komedije »Voda s planin« v štirih dejanjih, ki sta jo spisala Plaovič in Djakovič. Nacionalno občinstvo je sokolsko gledališče popolnoma zasedlo in z velikim zanimanjem sledilo poteku živahne veseloigre. Krstni predstavi je prisostvoval tudi avtor Plaovič, ki je prejel v znak priznanja lep venec, dočim se Djakovič ni mogel udeležiti današnje proslave. Posebno odlične kreacije so podali Toplak kot župan, Janko Friček kot Lipnik, Sornik kot tajnik, Janko Fridl kot Nikola in Medved

kot učitelj. Današnja predstava je potrdila velik sloves, ki ga uživa ruska sokolska družina.

Tombola za Počitniški dom kraljice Marije

Na Trgu svobode je bila danes popoldne ob ogromni udeležbi dobrodelna tombola, ki jo je priredilo Žensko društvo v Mariboru v korist Počitniškega doma kraljice Marije na Pohorju. Prvo tombolo, in sicer stavbišče v izmeri 550 m² za družinsko hišo z vrtno in Studenci pri Mariboru, je dobila služkinja Zinka Žnidarjeva. Frankopanska ulica 20, drugo tombolo (moderno kompletno spalnico za dve osebi iz trdega lesa) delavka Pavla Ronerjeva iz Bistrice pri Rušah, tretjo (motorno kolo) pa brezposelna natakarka Franja Komiseva s Koroske ceste 25. Četrta tombola je bil pogrezljiv šivalni stroj, ki ga je dobil šofer Martin Babič. Klavirsko harmoniko je dobil vojak Peter Gabrič, kmečko orpeno Gasper Osat, akademik iz Ljubljane. Razdeljenih je bilo še šest koles in mnogo drugih dobikov. Vsega skupaj so bila razdeljena darila v vrednosti nad 50.000 din.

Tragična smrt

Lovski čuvaj Ivo Rajko od Sv. Ruperta v Slovenskih gorah se je z lovsko puško astrelil v glavo. Bil je pri priči mrtev. Vzrok samomora ni ugotovljen.

Odvetnik žrtev žeparja

Mariborska policija je sicer že pred Mariborskim tednom polovila znane glavne žeparje. Zato pa se skušalo uveljaviti inanj znani žeparji. Njihova žrtev je postal mariborski odvetnik dr. Vinko Rapotec, ki mu je drzen zlikovec izmaknil denarnico, v kateri so bile razne listine in okoli 300 din gotovine.

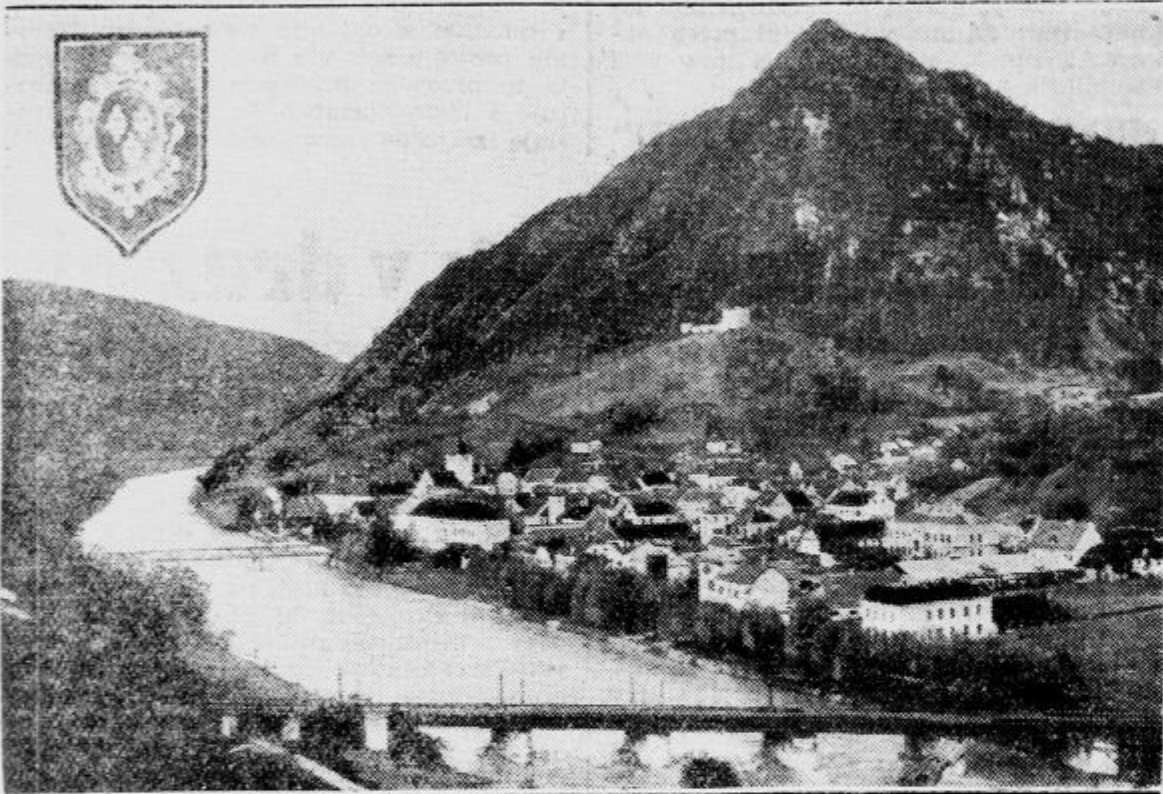
Pobegnili sta

14letni krojaški vajenec Franc Kacjan s Pobrežja in 15letna Angela Kosova iz Limbuša ter se nista več vrnila. Starši so v skrbah za usodo svojih otrok. O zadevi so obvestili policijo, ki poizveduje zdaj za pobeglimi otrokoma.

Problemi naše pokrajine

Odprite Laškemu okno v svet!

Odločili smo se, da v seriji člankov od časa do časa ventiliramo najvažnejša vprašanja pomembnejših krajev in okrajev — Danes dajemo besedo enemu najmlajših, a obenem najlepših slovenskih mest, da opozori široko javnost na svoje nujne potrebe

Pogled na Laško

Cesta — srčna žila pokrajine

Glavna prometna žila laškega okraja je poleg železnice bivša banovinska cesta I/30 ali, kakor ji zdaj pravijo, državna cesta. Je to edina tranzitna cestna proga preko našega okraja, ki veže Celje in Savinjsko dolino preko Zidanega mosta in Radeč za Zagrebom in savsko banovino. Ob tej cesti ležita obe svetovnoznani kopališči Laško in Rimske Toplice. In tam višje v celjskem okraju je po njej dosegljivo zdravilišče Dobrna.

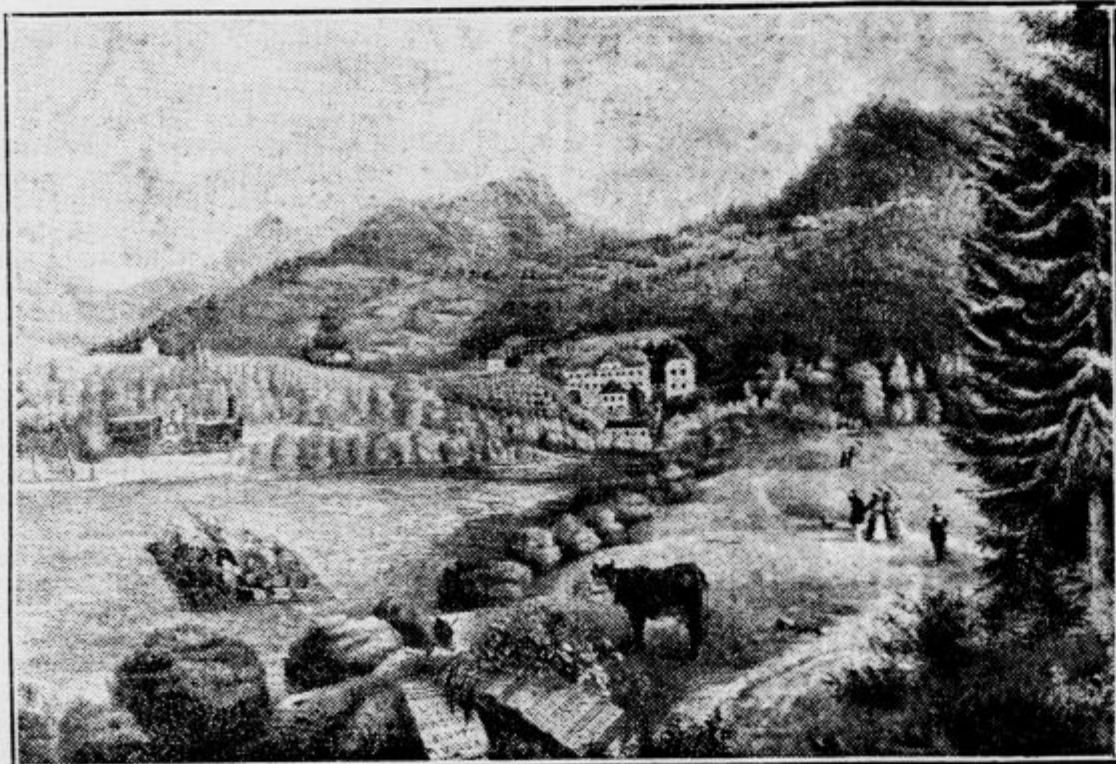
Kakor kažejo izkušnje zadnjih deset let, imajo ta kopališča največji tujski promet iz savske banovine, kolikor jih ne obiskujejo tudi inozemci s severa. Od leta do leta je dotok tujcev številnejši, kar je razvidno iz uradne statistike. Kdor hodi ob nedeljah po navedeni progi, se ne bo mogel prečuditi, koliko tujcev prihaja v naše kraje z avtomobili, saj drčijo mimo njega ta vozila vsak trenutek in oblaki prahu za grinjajo sicer krajevno nadvse lepo, romantično dolino vzdolž Savinje. Pričakovati bi, da bi oblasti posvečale posebno skrb in paznjo tej cesti, ki je delala svoj čas okrajnemu zastopstvu, pozneje pa cestnemu odboru, banovini in državi že toliko neprimlik. Pričakovati bi bilo, da bi prišla ta cesta v prvi vrsti v program večjih cestnih del z ozirom na tujski promet, pa z ozirom na važno trgovsko in industrijsko središče v Celju in se posebno z ozirom na procvit naših kopališč.

Cesta nesreč

Cesta je bila zgrajena zgolj za malenkosten vozovni promet, ima nešteto hudih klancev in vzponov, še več pa skrajno nevarnih ovinkov, je po nekod široka komaj 3 do 4 metre, vzpenja se pa ob strmih prepadih nad Savinjo. Posledice takega stanja ceste pri sedanjem avtomobilskem prometu se kažejo od leta do leta v hujši meri. Ko sem pregledoval kazenske spise pri sodišču v Laškem, sem od leta 1932 dalje ugotovil, da raste število nezgod in ka-

šmarjete preko Dola in Hrastnika v Trbovlje. Je to lepa, četudi ozka cesta z romantično Breznoško dolino. Avtomobilistom in kolesarjem je posebno priljubljena.

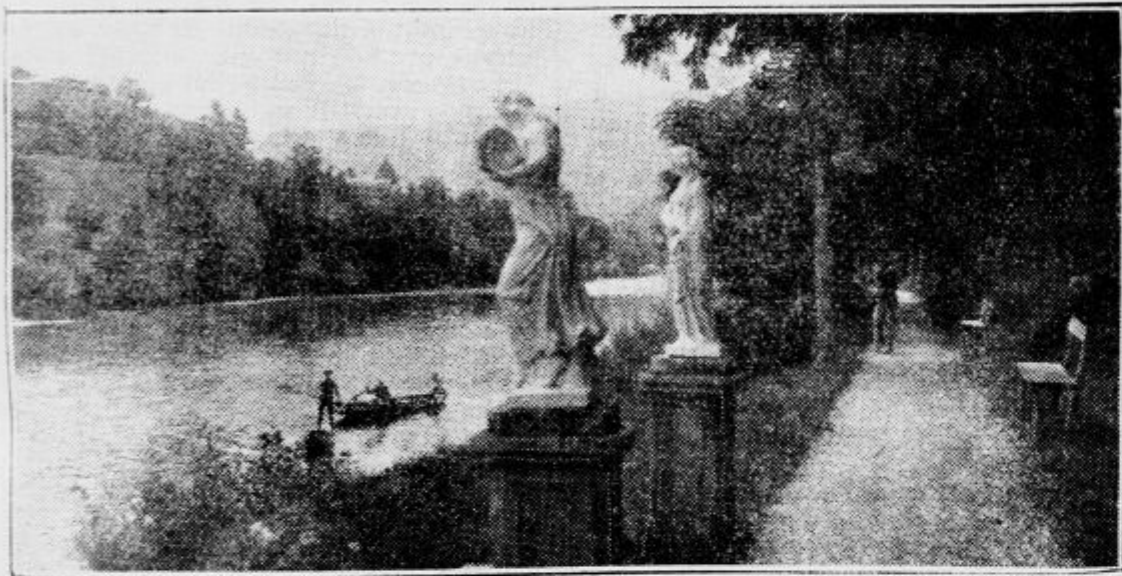
Dobro upravljane so ceste v Trbovljah in v Hrastniku, kjer pa nemirno plazovje premika in spravlja cestišče v nevarnost. Pridobitev za Trbovlje pa tudi za ves naš okraj je cesta preko Podmeje v Št. Pavel

Savinjska soteska pri Rimskih Toplicah v času, ko je stekla mimo prva železnica

pri Preboldu. Krasno izvedena cesta drži v lepem gozdnem onstran Mrzlice. Potrebna bi bila le še zveza te ceste od Podmeje preko Svin na Ostenk.

Dobre volje ni v Ljubljani in ne razumevanja in uvidevnosti za potrebe podeželja tostran Save, bivša štajerska igra vlogo

Motiv iz zdraviliškega parka v Laškem

rambolov na tej cesti naravnost strahotno. Od 40 do 50 manj ali bolj težkih nesreč se pripeti vsako leto na progi od Laškega do Zidanega mosta. Velike so materialne žrtve, mnogoštevilne tudi človeške. In vendar se ne more krivda naprtiti voznikom, marveč edinole zgoraj navedenim nedostatom, ki obupno kričijo po odpravi.

Ze bivši podban dr. Pirkmajer je spoznal važno vlogo, ki jo naj igra ta cesta v zvezi dravske s savsko banovino in neprestano se je trudil, da bi cesta prešla iz banovinske v državno upravo. Njegova prizadevanja pa žal niso imela uspeha in šele v letošnjem letu se je raztrosila vest, da se je posrečilo posl. Mihelčiču doseči prevodbo te ceste v državno upravo. Ze več kot pol leta je preteklo od takrat, pa na progi ni čutili nikakega zboljšanja. Začeta preložitvena dela v šmarjeti—Rimske toplice že eno leto počivajo, rekonstrukcija pod Rimskimi toplicami stoji nedovršena in daje le priliko še hujšim nesrečam, ožine se ne odpravljajo, ovinki ostajajo taki kot so bili. Skratka, povsod naletimo na gluha ušesa. Kako dolgo bo trajalo še to omalovaževanje tako važne prometne žile, ne vemo.

Notranje omrežje okraja

Pa tudi ostale cestne proge našega okraja niso v dobrem stanju. Cesta iz Rimskih Toplic proti Jurklostru, ki izkazuje jak promet, nima zadostne nege od strani cestnega odbora. Odpraviti je treba ožine, cesto pa primerno zvezati s progo na Sevnico in z ono preko Dobja proti šmarjskemu okraju. Cesta z Zidanega mosta proti Hrastniku se opuša, ker je njena razširitev zaradi železniške proge nemogoča in neuporabna za avtomobilski promet. Vedno bolj se uporablja zaradi tega cesta iz

Poglavje o železnici

Ko govorimo o cestnem prometu in o zapostavljanju bivše štajerske, se spominjamo tudi na neugodne železniške zveze. Proti Gorenjski in Kranjski hitijo iz Ljubljane izletniški, kopalni vlaki, o naših Rimskih toplicah pa noče Ljubljana ničesar slišati. Zato jih pa obiskujejo Zagrebčani. In vendar bi tudi Ljubljancem prišlo proste kopeli v termalnem bazenu in prekrasna šetališča, ki jih imajo naša kopališča. Železniška zveza proti Ljubljani je zelo neugodna, saj ni v času od 20. ure do 4. ure zjutraj, torej celih 8 ur, nobenega vlaka iz Laškega proti Ljubljani. Pa tudi v smeri proti Celju manjka nočnih osebnih potniških vlakov. Ali bi se ne moglo priklopiti tovrstnem vlaku štev. 554, ki odhaja iz Laškega proti Celju ob 5.45, dva osebnata vagona do Celja?

Potrebe pošte

O enakih prometnih nedostatkah moramo govoriti tudi v poštni službi. Pri tujškem prometu, kakor ga izkazuje Laško, bi v času sežije, t. j. od 1. junija pa do 30. septembra, bilo uvesti uradovanje v telegrafsko-telefonski službi od 7. ure zjutraj do 21. ure zvečer, za kar bi bila potrebna primerna pomnožitev uradniškega osebja,

Brezpogojno morajo Laščani zahtevati vključitev telefona k nameravani avtomatski telefonski centrali v Celju. V tem primeru bi bilo potrebno, da se pogovori Laško-Celje smatrajo za krajevne. Sedanja telefonska proga do Ljubljane je prenatrpana s telefonskimi postajami tako, da morajo stranke čakati ure in ure, preden dobiyo zvezo z Ljubljano ali od Ljubljane naprej. Temu bi se dalo odpomoči na ta način, da se takoj začne graditi nova telefonska proga Celje—Ljubljana. Ako pa trenutno to ni izvedljivo, naj se Laško vključi še v sestav druge telefonske linije, ki ni tako obremenjena s pogovori. Opušiti bi bilo zastareli način prevažanja pošte z ročnim vozičkom, na njegovo mesto naj bi stopila konjska vprega vsaj zjutraj in zvečer. Ponovno apelirajo Laščani na direktorijo, da uvede vsaj enkrat letno preiskavo radijskih motenj v izogib neprestanim pritožbam naročnikov. Kakor drugod, so tudi naši pismoonoše preobloženi z delom in potjo. Teren je težak, dostavljajni kraji hriboviti in rajoni preobširni. Zato naj bi nam dodelili še enega pismoonoše, saj je dovolj krajev, kamor se pošta niti ne dostavlja, da ne govorimo o brzokavkah, ki se vročajo pogosto z veliko zamudo.

Kopališče in tujski promet

Kopališče v Laškem je v rokah OUZD in ta ga je namenil v prvi vrsti za zdravljenje svojega članstva. Obisk članstva je od leta do leta večji, zato pa se omejuje število drugih gostov. Ti bi iskali stanovanje po gostilnah in hotelih ali privatno. Na žalost moramo priznati, da v tem pogledu niso Laščani dovolj preskrbljeni in da ne nudijo tujcem tistega, kar bi mo-

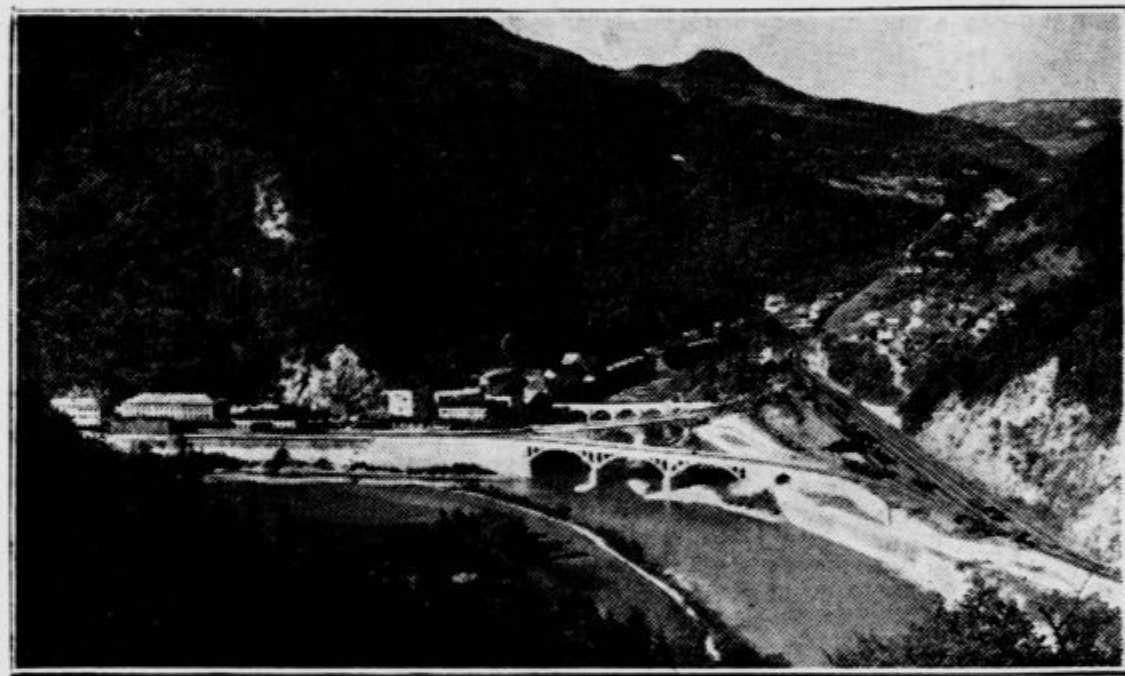
Hotel „SAVINJA“ — Laško

Lastnik Vladimir in Marta Trop

Prvovrsten hotel v kopališkem in turističnem idiličnem mestu Laško ob železniški progi Maribor—Zagreb—Ljubljana. — Hotel stoji tik ob reki Savinji z lepim senčnatim vrtom ter je opremljen z vsem komfortom (40 postelj, električna razsvetljava, vodovod, salon, table-tenis, vrtni koncerti). — Poštni, telefonski in brzojavni urad v neposredni bližini hotela; prav tako železniška postaja, ki je oddaljena od hotela samo 3 minute. — Lepa in prijetna sprehajališča na Humu. — Izleti za turiste na Celjsko kočo, Smohor, Mrzlico, Lisco itd. — Termalne kopeli v kopališču (38°) ter naravne kopeli v reki Savinji. — Avtogaraža v hotelu. Avtotaksi na razpolago.

CENE: Pred sezono in po sezoni s sobo in celotno penzijo, t. j. od 1. septembra do 30. junija, 45—50 din; v glavni sezoni, t. j. v mesecih julij in avgust, 50—60 din.

UPRAVA HOTELA »SAVINJA«, LAŠKO

Te dni poteka 90 let, odkar je od Celja skozi Savinjsko sotesko in dalje ob Savi proti Ljubljani stekla južna železnica. Takrat je Zidani most dobil šele svoj pomen, čeprav je naselbina sama že zelo starega porekla. Vse kaže, da so že Kimljani imeli tu svojo postojanko, v srednjem veku pa je to važno prometno postojanko obvladoval utrjeni grad Klausenstein, zgrajen vrh strne skale tik nad današnjim kolodvorom. Iz novejših zgodovine je zanimanja vreden griček, ki se nahaja na desnem bregu Save: stara vera govori, da je Primož Trubar, ki je bil župnik v sosednji Loki, svojo krivo vero oznanjal s propovedmi na njem. V bregu nad izlivom Savinje je železničarska naselbina »Majland«, ki je dobila svoje ime po italijanskih delavcih, katerih množica je bila zaposlena pri gradnji železnice. Delavci so si v bregu postavljali lesene barake za zasilna bivališča, domačini iz okolice pa so jih zasmehovali češ: lej jih no, cel Majland (tako se po nemško reče Milanu) bodo sezidali!

ralo nuditi kopališče in zdravilišče tega slovesa.

In vedno ponovno se zopet pojavlja misel ustanovitve velikega modernega hotela v Laškem, kateremu naj bi OUZD dal na razpolago brezplačno termalno vodo in tudi stavbišče, ker ga drugod ni dobiti. Ako je OUZD omejil število gostov v korist svojemu članstvu in s tem odvrnil veliko število tujcev, je dolžan na drugi strani to zopet popraviti. Mnenja smo, da bi pri OUZD našli dovolj umevanja za tak načrt in gotovo je, da bi tak hotel, ki bi se mu moral dati še prost bazen s termalno vodo, uspeval nadvse sijajno, ne samo v korist Laškemu, marveč celotnemu našemu gospodarstvu.

Za delo in mir

Ko zaključujem, se moram dotakniti tudi onega nesrečnega strankarstva in nezdravih političnih razmer, ki so privedle tako daleč, da se je razvijajočemu se mestecu in kopališču in letovišču Laškemu obesila velika kmečka občina Marijagradec, ki naj zdaj živi od Laščanov. Razvoj

Laškega je s tem zavrt dotlej, dokler bo ta komasacija trajala, saj vsakdo ve, koliko smisla imajo kmetje in njih konjunkturni obiski za potrebe modernizacije naših kopališč in mest in za pospeševanje tujškega prometa. Marijagradec bo težka okla Laškemu, dokler ne bo pametna uvidevnost privedla odločujočih činiteljev do objektivnega reševanja takih zadev.

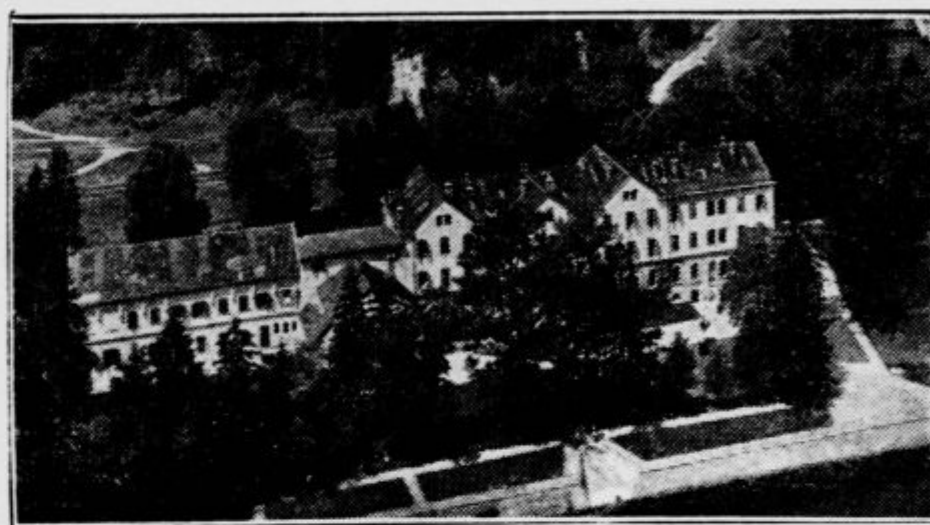
Učinkovita moč radioaktivne termalne vode 37° za bolezni: kronične revmatizme vseh vrst, kronična obolenja črevesja in ožilja, ishias, ženske bolezni, arterioskleroza. Zdravljenje pod stalnim nadzorstvom zdravnika. Diatermija, elektroterapija, obsevanje

Od 1. septembra

pavšalne cene: 20 dni Din 1.100.—, 10 dni Din 600.— (hrana, stanovanje, dnevno 1 kopal, zdravniški pregled, občinska taksa). — Kopanje v Savinji. park, krasni sprehodi. Zahtevajte prospekte!

Zdravilišče

Radic-Therma Laško

Gelč Jontesova:

Sabino jutro

Ležala je na postelji in gledala, kako vstaja dan: čisto počasi medlo. Nekaj pošastnega, na smrtno uro jo je spominjalo to tihoapljenje jutra v noč.

Gledala je skozi mrak v okno; v to, kako se dela jutro: težko ji je bilo in jokala bi. Jutro je ni potolažilo, še bolj je pritislo vanjo tisto, kar se je v teku noči zajedlo vanjo: težka vest, bojazen pred jutrom. Še manj jo skuša potolažiti moški, ki spi ob njej. S prosečimi, tolažbe željnimi očmi se obrača od jutra k njemu. In tako leži nepremična, z zapirajočimi se vekami, zakaj trudna je. Čaka, da se vzbudi moški, ki leži ob njej.

V teh urah, ko se dela jutro, ji je bilo, da bi jokala: premetavala se je, da bi prekinila to morečo, bučno tišino, da bi se zbudi on. A on se ne zbudi, ker je truden in spi, ko da je ubit.

Premišlja: Zakaj ne more tudi ona takole spati. Zakaj mora bedeti in gledati, kako on utešen spi in ne ve za jutro. Zakaj samo ženska čuti, četudi je še tako pokvarjena, ob neki uri, kako vstaja jutro. Mar zato, da jih čistota jutra dobera izbija: nečistnica glej!

Sklanja se čez njega: gleda njegov obraz. Miren, utolažen smehljaj je razlil čeznje: skoraj da je tako miren in dober, kakor obraz spečega otroka.

Vleгла se je in prisluskujoče čakala: zakaj, zdaj so jo začele že moriti nove skrbi: kako se bo izmuznila iz hiše, da je ne bodo

videli in zaslužili njenega greha. S širokimi očmi je strmela v strop: obstala je. Na stropu je žela ogromna senca, čisto narahlo se je premikala: Skočila je pod odojo in se oklenila njega.

— Kaj je? je preplašen zašepetal.

— Meni se zdi, da nekdo tiči v sobi, njegovo senco sem videla na stropu.

— To ni nič, zaspi, je rekel in ji objel telo, kakor, da je otrok, ki se boji hudega, on pa mati, ki ga bo varovala, ji je bilo, in tesno se je stisnila k njemu. Hvaležna, neskončno hvaležna mu je bila za njegovo nežnost. Še premakniti se ni upala, da ga ne bi zbudila iz njegovega nupa spanja. Toda mučila jo je misel: vstati bo potreba. Nekdo je odklenil: vrata so zaškrpala. Zbudila ga je.

— Da, pozno sva se zbudila; nerodno je to, je šepetal. Zagrizla je zobe v usta, naslonjena na rokah je klečala.

— Lepa si, ji je objel prsa, toda jih je spustil: ne smeja se igrati več, zdaj morava vstati. In ne da bi se še ozrl vanjo, je vstal: zelo suhoparen človek je bil to zdaj, kakor je slutila, da bo za njo suhoparen ves naslednji dan.

Težko je bilo vstati v tuji sobi, kar obležala bi, in naj bi jo pustil zaklenjeno tako do noči: v temi bi odšla domov. Zakaj, kakor da je težko bolna ji je bilo: tako bi ležala kar tukaj, zaprta pri zagrnjenem oknu, da bi je ne videli ne ljudje ne dan. Oblčila se je počasi obotavljajoče. Gospod se je oblčil mirno in naglo, kot da se prav nič ni zgodilo to noč, je bil hladnokrvnen. Se težje ji je bilo, ko je pogledala to hladnokrvnost: z njo je bilo vse težje: če bi bila smolč vedela, da bo jutro tako težko, bi ne bila šla s moškim v sobo. Stala je ob postelji še vedno bosa in ga gle-

dala: to ni bil več ljubimec. Eleganten gospod je bil, nedostopen, brezprimerno ošaben: skoraj se ga je že zopet zbala. Razmišljala je: kako, da je človek v noči tako čisto drugačen. Zakaj to sta bila dva človeka: človek v noči ni človek, ko pride na dan.

In potem pot domov. Iz enega predmestja v drugo. Peljala bi se, toda svežega dvodinarskega novca si ne upa pokazati jutru: takoj bi vedeli kako je z njo, kje ga je dobila: dal ji ga je za vožnjo. Nihče ne bi verjel, da ji je dal dva dinarja samo zato, ker ni hotela vzeti stotaka; da ga je vzela le kot od prijatelja, ne od ljubimca.

In peš je hodila iz enega konca periferije na drugega, trije kilometri.

Težko je hodila, napeta je bila, da ji je obleka naenkrat v tem jutru postala pretensna. Se dihati, niti hoditi ni mogla več; takole betežna bi postala, če bi postala mati, je pomislila in se ozirala v svoj napeti trebuh v ozki tenki obleki. Bala se je ljudi in je gledala v stran, ko so hodili mimo: zdelo se ji je, da gledajo na njo nečistnico s posmehljivimi očmi, ker so spoznali na njenem životu njeno nemarnost. Hotela je pohiteti, a ni mogla.

Nekje na stavbi so že delali delavci: instinktivno jo je spreletel strah ob misli, da mora mimo. Kakor da jih ne vidi, je šla mimo in čakala: slutila je, vedela je določno, da se bo nekaj zgodilo, prav ko bo šla mimo stavbe se bo zgodilo. Vedela je, da stoji na odru mlad delavec nepremično in jo gleda. Kri ji je ležala v glavo. Čakala je: Zdal se bo zgodilo. In res: delavec je začel, nato je rekel: — No cipica. Ni se ozrla: vroče ji je bilo, četudi je bilo svež jutro.

Javna tribuna

Pse na vrvice, sicer kazni!

Ljubljana uživa žalostni sloves živalim skrajno neprijaznega mesta, kar dokazuje že samo dejstvo, da je mesto na verigo pripete pse pustilo skoroda neobdavnice.

Najnovejša odredba, da psom ni dovoljeno puščati prostih niti ne v tiolski — gozd, t. j. na gmajno, samo nadaljuje tendence tega sistema.

Povsod pred mestnimi vrati se takorekoč prično lovi in razni streljaji so vedno pripravljene postreljati, magari najbolj dobrodušnega bernardina, ali bojazljivega pinča, če bi stopila le par čevljev preko cestnega roba. Tudi na Rožniku so ljudje, ki jih še vedno niso pometali iz lovskih društev, uvažali silne praktike in res čudo je, da ne tudi na Gradu ali celo v Zvezdi, kamor se je, kot se je že ponovno pripetilo, zatekel kak zajček. Sedaj je vendar pamet zmagala toliko, da se je izrečno prepovedalo, kar je iz varnostnih ozirov sicer samo ob sebi umerno, da je streljanje ohranilo lov v šišenskem hribu prepovedano. Za to naredbo ima oblast nesporno pravico.

Večecenjeni gospod urednik!

Z iskrenim ogorčenjem sem bral v Vašem cenj. listu, da Vas je gospod pl. šivichofen informiral o židovskem poreku rodbine Zois. Visoka starost omenjenega gospoda mi prepoveduje, da ga pokličem na odgovornost, vendar se pa čudim njegovi lahkomišelnosti, s katero javno iznaša izmišljotino, o katerih bi moral vedeti, da utegnejo znatno in občutno škodovati članom rodbine, ki živijo v inozemstvu. To so bajke brez vsake stvarne in znanstvene podlage.

V vprašanje, kateri psi resno vznemirjajo revir, se ne bomo spuščali. Izmed psom, ki jih vodijo Ljubljanci po šišenskem hribu, jih tudi 5% ni nikoli bilo, ki bi gonili kakšnega zajca. Srn, jelenov, divjih koz in antilop pa doslej še ni bilo v teh revirjih. In kako smešna je taka prepoved, če uvažujemo, da gozd mrgoli na potih sumnih in hrupnih sprehajalcev, v gošči pa vse polno zaljubljenih parov, potem suhljad nabirajočih žen in otrok, bralcev jagod in borovnic, gobarjev in celih družin kostanjev in drugih ljudi, ki ljubijo gozdne steze. In katere poti naj bodo še dovoljene odslej naprej? Ali morda tista do zehanja dolgačasna moderna »avenija«, pri kateri so obsekali vse ovinke in vijuge in kjer čakamo, da nam še vrtnarji lepo obklesijo in obžagajo drevesa? Ali tistih par sto stozic, ki križajo tiolski gozd vseprek? Dvoma pa tudi ni, da bi imele srne mir pred tisto znano, moderno vzgojono — ne moda zdresirano mladino! — ki ob obudovanju vanje zaverovanih staršev lomi zaupnim škincovcem in senicam nočice in kamenja verve in v tiolskem parku! To bo tiolski »gozdni zavetisti park«, po katerem se bo košatila srnjad in prosjačica pasante za kruh, v katerem bodo zajčki — morda celo direktno na zahtevo prekopicavali svoje kozolce, kakor si mali Kazimir pl. Bistroglav misli naravne parke. — Zato pustite šišenski gozd v miru in zadovoljite se s priznanjem vseh pametnih ljudi ob uredbi prepovedi lova. Dajte pa, da se naši najboljši tovariši, ki imajo ob teh hudih časih res dvojno vrednost, kot naši nam res vdani in zvesti prijatelji: naši psi morajo preletati vsaj na tem tako dokaj omejenem terenu, ko so jim zabranjeni itak Golovec kot Posavje in celo dolgočasni »morošte«.

— dr —

Iz Trbovelj

Zadnji čas se mnogo govori o tem, naj bi bile Trbovelje nekakšno izhodišče tujeskega prometa. Trgovskih zvez z širokim svetom smo imeli v revirjih že od nekdaj — zmerom so radi prihajali k nam razni trgovci in agentje. A odkar sta prišla turizem in smučarstvo v modo, imamo zmerom več gostov na Sv. Planini, na Mrzlici in Kumu. Priznati moramo, da ti turisti in smučarji v dolini sami ne puščajo bog ve kaj cvenka. Vsakdo, ki ga pot pripelje skozi trboveljsko dolino, se rad zmerom podvzga, da je čim prej spet za deželo goro. To pa zavoljo tega, ker nudi kraj popotniku precej neprijetno lice.

Nekaj je kriva pač industrija sama, ki jo imamo v dolini: cementarna in rudniki — to niso reči, ki bi privlačile popotnike in turiste v deželo. Mnogo je pa vendar nemarnosti v dolini, ki marsikakega tujca pahnejo od nas, pa bi se dale odpraviti s prav malo dobre volje. Ne bomo naštevati celega kupa malenkosti, naj za prvo silo s prstom pokazemo samo na eno. Podrite že vendar tisto kladno drvarnico, ki ob Njivi tako objestno zapirajo cesto. Poskrbite, da bodo Njivčani na dostojen način prišli do svojega življenjskega prostora, tujcu, ki je kdaj hodil ali se vozil skozi Trbovelje, pa nikar ne napravljajte vtisa, kakor da so Trbovelje še zmerom — bogu za hrbotom.

Šempeter

Pred nekaj tedni ste na tem mestu povedali nekatere misli, ki so žele splošno odobravanje, kajpak samo pri srenji, ne pa tudi pri tistih, ki so bili prizadeti. Spomenik padlim v svetovni vojni se bo preselil v park, ki bo na ta način del pokopa-

lišča. Kakor vidimo, še tako tehtna in dobro mišljena beseda ne zaleže nič. Stvar je precej slična oni neprijetni zadeviščini s skulpturo Slovenske žene na Muzejskem trgu. Postavili so jo in se tlažili, da bo lajanje prenehalo samo po sebi. A ni, nasled je prišlo do popada in vgriza... Glede našega spomenika sicer ne lajam, ampak smo samo svetovali in povedali na vsa usta to, kar misli vsa fara. Druge vsaj se ozirajo na javno mnenje, ga ne zamerjujejo, malokdaj preslišijo ter se mu poskušajo prilagoditi; pri nas pa kar naprej... Povemo za vselej: Ta spomenik padlim v svetovni vojni bo parku ne v

Včeraj še grof in baron — in nikoli več

Na intervju z g. šivcem pl. šivichofnom o plemenitaških družinah stare Ljubljane, ki smo ga objavili zadnjič, smo prejeli od g. Egon barona Zoisa iz Zagreba naslednje pismo, ki ga objavljamo, da popravimo neljubu pomoto:

Večecenjeni gospod urednik!

Z iskrenim ogorčenjem sem bral v Vašem cenj. listu, da Vas je gospod pl. šivichofen informiral o židovskem poreku rodbine Zois. Visoka starost omenjenega gospoda mi prepoveduje, da ga pokličem na odgovornost, vendar se pa čudim njegovi lahkomišelnosti, s katero javno iznaša izmišljotino, o katerih bi moral vedeti, da utegnejo znatno in občutno škodovati članom rodbine, ki živijo v inozemstvu. To so bajke brez vsake stvarne in znanstvene podlage.

Drobec iz zgodovine

Med najstarejše pivovarne v Sloveniji spada brez dvoma pivovarna v Laškem. Že 1825 se omenja neki Franc Geyer kot njen lastnik, njemu je 1829 sledila rodbina Uhlirchova. Po končani prusko-avstrijski vojni je v Laško prišel neki Anton Larisch, ki je pivovarno kupil, za njim pa je gospodaril njegov sin do 1881. A gospodaril je slabo in je spravil pivovarno v konkurzo, nakar jo je kupila znana rodbina Kukčeva, ki je takrat že imela svojo pivovarno v Zalcu. Tako je podjetje iz nemških prišlo v slovenske roke.

Simon Kukec, prvi slovenski pivovarnar v Laškem, je proizvajal že 30.000 hl piva na leto, čeprav se je moral boriti z veliko konkurenco raznih domačih in tujih pivovarn. Simon Kukec je dal tudi prvi pobudo za varjenje termalne piva, ki je že po prvih poizkusih pokazalo, da ima laška termalna voda neko za pivo posebno ugodno kakovost, zavojo katere je laško termalno pivo močno sličilo plenzjskemu. Zelo zanimiv je bil naslednji poizkus, ki ga je Simon Kukec napravil v tem pogledu: v najhujši zimi je čez noč dal postaviti na sneg dva polna sodčka, prvega za navadnim marčnim, drugega s termalnim pivom. Ko je vsebina popolnoma zmrznila, so oba sodčka zvalili v dobro zakurjeno sobo, kjer se je pivo spet stalilo. Ko so sodčka nastavili, so

okras, ampak v nakazo, bo kamen spotike in dokaz svojevrsnega prizadevanja tistih, ki vedre in obiače na odgovornih in odločujočih mestih.

Mozaik na pročelju cerkve je zagovarjal na dan praznika sv. Petra gospod kaplan. Škoda, da tisti dan nisem bil pri dopoldanskim pridigi, da bi slišal ta zagovor, ki ga pa nikakor ni izzval vaš članek, ki je izšel mnogo pozneje. Pripovedujejo, da je gospodnik zavračal očitke kritikastrov, češ da je lik Kristus neprimeren in neresničen. Dejal je, da nihče ne ve, kakšen je prav za prav bil ta največji čudodelnik, in da si ga je vsak slikar ali kipar po svoje izobličil. Nobene njegove slike iz časov prebivanja med zemljani nimamo, prt sv. Veronike pa je zgolj legenda... Lahko si mislite, kakšne logične zaključke so po te pridigi delali verniki. Med njimi se vidi širi govorica, da bodo stali vsi mozaiki 70 jurjev, kar bi za bogato župnijo še ne bilo ravno preveč...

Nedajle smo se prepričali, da razglas cestnopolijskih predpisov ne velja za vsa enako. Pri neki vili ob Prisojni ulici morajo zaviti na cesto, da moreš mimo. Da bi pisali ovadbo? Ne, ampak ugotovljamo, da mnogi pri njih zapirajo oko, druge pa kličejo na odgovor. Že zadnjič smo ugotovili, da je to resnica.

mi-to

Zato konstatiram: V naših rokah se nahajajo vsi krstni in poročni listi naših prednikov do leta 1658. Razen tega je dokumentarno dokazano, da je neki de Zois že v XV. stoletju ustanovil v italijanskem mestu Berbeno kaplanjo, torej nikakor ni mogel biti žid. Rodbina de Zois, ki še danes živi v italijanskem mestu Bergamo, odkoder je prišel moj prednik Michelangelo, oče žige, v Ljubljano, se nikoli ni pisala Giola ali podobno, temveč vedno Zois. Prastari grb te rodbine se nahaja v italijanskih heraldičnih publikacijah in se čudim, da gospod pl. šivichofen kot genealog in heraldik o tem ničesar ne ve. Predikat v. Edelstein je dar avstrijskih cesarjev, za katerega nikoli nismo bili preveč hvaležni. S prošnjo, da izvolite to pomoto g. šivica popraviti, beležim z odličnim spoštovanjem Zois.

ugotovili, da je bilo marčno pivo popolnoma motno, termalno pa kristalno čisto.

Pred 95 leti je postala lastnica Združenih pivovarn Zalec in Laško delniška družba. Po svetovni vojni pa so nastopile razne težkoče in 1926 je podjetje likvidiralo. Konec pivovarne je bil za Laško in Laščane hud udarec, 1931 pa je bila ustanovljena nova delniška družba, v kateri so v pretežni večini udeleženi predvsem slovenski gostilničarji, in v novih tvorniških zgradbah obnovila obrat. Kapaciteta nove pivovarne je preračunana na 60.000 hl.

Legenda o Laških toplicah

Malokdo ve, da o početku Laških toplic ne govori samo zgodovina, temveč tudi legenda. Ko sta Kristus in sv. Peter romala po svetu, je sv. Peter na lepem poprosil učenika tople vode, da si izjme žuljave in utrujene noge. Hiše ni bilo daleč naokrog in Kristus ni kazalo drugega, kakor da svojo popotno palico zasači v zemljo — in glej, na dan je privrela topla voda, v kateri si je Peter namah izlečel svoja razbolela stopala. V spomin na ta čudež so ostale Laške toplice.

Ustno izročilo pa pravi, da so bili laški topli vrelci znani že v starih rimskih časih, a že v 17. stoletju je ob izlivu Ročice v Savinjo stala lesena baraka za

kopanje v topli vodi. L. 1918. je graški list »Der Aufmerksam« poročal o laških vrelcih. 8 let pozneje pa dr. Macher v svoji knjigi. Širokemu svetu pa so se Laške toplice odprle šele, ko se je gradila železna cesta od Dunaja na Trst. Drug za drugim so bili lastniki toplic inž. Ródi, ki je bil zaposlen pri železniških gradbenih delih, rodbina pl. Stein, milijonar Teodor Gunkl, 1930 pa je kopalnice kupil Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu.

Ponovno je kopalnice zaslovelo. Zko sta zagrebška profesorja dr. Bubenovi čin dr. Tušan ugotovila radioaktivnost termalnih vrelcev, kar je glavni vzrok zdravilnih lastnosti vode za mnoge bolezni poleg naravne toplote 3° stopinj Celzija in v vodi raztopljenih anorganskih snovi.

INSERIRAJTE V »JUTRU«

Pet minut vzgoje

Razvrstitev otrok v družini

Poznam starše, ki so se hoteli zadovoljiti z enim otrokom, pa sta se proti njihovi volji pridružil še dva. Spoprijaznili so se z usodo in enako ljubili vse tri. Kar vseh jim je bilo, ko sem jima dopovedoval, da ni za otroka najboljša, če je edinec. Mati pa je precej izrazila novo željo, ker ni bila zadovoljna, da so vsi trije otroci fantje. Hotela bi, da bi bil najstarejši dekle. »Vsa pomoč bi imela pri hiši,« je dejala.

Zavrnil sem jo, da ta želja spet ni prav nič pametna. Saj že zaradi tega ne bi bilo posebno pametno, ker bi bila tovarišja bratov sestre premlada, tovarišja sestre pa prestara bratom. Zlasti v puberteti bi bil večni konflikt neizbežen.

»Pa če bi bil najmlajši dekle?« me je vprašala.

»Bi to bilo vsaj v vaši družini spet slabo?« sem ji odvrnil. »Sami tožite o Pikcu, da je raznežen. Kdo ga je pa raznežil? Vi, vaš moč in starejša dva. In zakaj? Ker je najmlajši in zadnji... Zdaj pa pomislite, da bi bil najmlajši dekle. Kako bi ga šele potem raznežili: punkto bi bi kar podajali iz naročja v naročje in ji ustregli v vsem.«

Ko smo se je pogovarjali o razvrstitvi otrok v družini, se je gospa razhudila. Rekla mi sicer ni, toda mislila si je gotovo, da sem bedak, ker sem kar vsepreek zanikal vsako načrtno razvrstitev otrok in prav pri vsaki našel hude negativne plati, ki na vzgojo slabo vplivajo.

Toda gospej mamici ne morem pri najboljši volji pomagati. Katera razvrstitev pa naj bi bila najboljša? Morda njena, v kateri je najstarejši, prav zaradi tega, ker je najstarejši, ukazovalen, gospodovalec fant, ki ne trpi nobenega ugovora; kjer se srednji obupno bori za svoj vpliv in je, ker si drugače pomagati ne zna, trmast kar skala. Ali naj glasujem za njeno razvrstitev, v kateri je najmlajši opustil vsako tekmo s starejšima, vsako stremljenje po realni storitvi in se zadovolji s položajem miljenčka? Končno pa: koliko pa moremo vplivati na takozvano razvrstitev otrok?

Spriznati se moramo z dejstvom, da ima vsaka razvrstitev otrok v družini svoje slabe strani, da prav vsaka razvrstitev na tega ali drugega otroka pritiska tako, da povzroča motnje v razvoju raznih sposobnosti, še bolj pa motnje v razvoju značaja. Edinca smo obravnavali že zadnjič. Otroci, ki si sledijo v velikih razdobjih, so nekoliko milejša ponovitev položaja edinca. Nič kaj prijeten pa ni položaj »kinderfrakle«, ki ga pri takih razvrstitvah prav pogosto imajo starejši otroci. Včasih, zlasti v revnejših družinah, je to tako hudo, da so otroci ogroženi za vse svobodo in si izkričajo roke in hrbenice zaradi večnega ujkjanja.

Dekle pred fantom povzroča hude komplekse manjvrednosti pri mlajšem bratu, vsaj še dandanes. Poznam tako družino. Dekle je hudo fantovski in ima v vsem iniciativno, fant se je nekaj časa poskušal

Pred to veliko stvarjo so vse stvari majhne, še tistih sedem kipov na Delavski zbornici pomeni eno figo. Vprašal sem nekoga, kaj prav za prav pomenijo ti kipi, ki molče gledajo čez cesto na mrko sodišče, ta pa je mežikajoče pogledal zdaj sem, zdaj tja, navzgor in navzdol, potem pa mi je tiho dejal:

»To je večina tistih, ki imajo večino.«
»A tako?« sem mu odgovoril in pokimal z glavo, med nami povedano, pa nisem prav ničesar razumel, ker še nikdar v življenju nisem volil in se prav nič ne spoznam na večino, to se pravi, na to, kako se večina dobi.

Se pa že bolj spoznam na pisma. Pišem tako lepo, da meni samemu teko solze po licih, kadar pišem svojemu dekletu. Škoda, da nimam denarja. Ponudil bi se King-Hallu, sestavi bi mu taka pisma, da bi se vsa Evropa s Slovaško vred zjokala od srca in bi jokala tako na glas, da bi priklicala božjo pravico nad se — ne bi bilo treba vojaških paktov ne prošnji in ne strahu, »sa Evropa bi bila en sam hlev solza in jaz bi bil njen pastir. King-hall pa tega ne zna, ker je Angleži, Angleži pa so mrzli ljudje, ki ne znajo zbujati čustev, temveč trkajo na človeško pamet, ki je nikjer ni. Če bi pa človeštvo dalo prosto pot svojim čustvom, kako bi se brzi spremenila zemeljska krogla, in zemljevid bi popadali na tla, iz množičnega človeškega joka pa bi kmalu zrasel srečen nasme. Morda bom o tem King Hallu pisal, mi bo že Peter Donat prevedel tako, da bo slovenska beseda prišla po angleško do ljubljanca.

Sicer bi pa kmalu pozabil. Ko sem v zadnji pridigi stokal, kako bi rad postal bogat, mi je nekdo — zahvaljena mu bodi usmiljena roka — pisal, da ve za način, ki drži, kot bi pribil. Povedal mi je, naj ustanovim društvo, kakšno tako veliko društvo, podružnice tu, podružnice tam — potem pa naj v Ljubljani sklicem zbor. Ko bo zbor sklican, naj sedem in naj pismom vsem trgovcem, da hočem podpore. Dali bodo, kajti napišem naj, če ne dajo, bom naročil svojim članom, da ne smejo kupovati pri tistih, ki niso dali, in če je kdo že kaj naročil, naj naročilo prekliče. Denar, mi je na koncu zapisal, bo kar sam od sebe drvel skupaj — in bo volk sit in goza cela, Kapur pa bogat.

Pa tudi iz tega ne bo nič, ker se na organizacije in zbornice ne spoznam, počakal bom le še, kaj bo odgovoril Mars, ki so mu te dni z znaki dali vedeti, da so žive na materi Zemlji človeške živalce. In če bo kaj, bom šel tja in bom tam organiziral nov svet.

Kapur

Razmah tekstilne industrije

Ko je v Laškem prenehala obratovati pivovarna, je krizi in brezposelnosti, ki sta zajeli okolico, v dobrini meri odpomogla tvrdka »Lava«, katere lastnik je g. Ludvik Gerkman iz Kamnika, ki je l. 1933 v tvorniških objektih bilve pivovarne ustanovil predilnico, tkalnico, apreturo in barvarno. Nekaj pozneje je podjetje takoj nad kolodvorom zgradilo moderno šest-stavbo, v katero se je tvornica preselila. Tvornica »Lava« izdeluje moško sportno vojneno blago, njen glavni proizvod pa je Hubertus-ioden, ki slovi po svoji kvaliteti predvsem po zaslugi vode, ki v tekstilni stroki igra važno vlogo. Nove-mu podjetju želi vsa naša javnost povčlita in sprosna predvsem zato, ker obratuje s čisto domačim kapitalom in zaposluje izključno samo domače delavne moči.

boriti za svoj »prestizh« toda ni uspel, ker je bila razlika prevelika, skoraj tri leta. Opustil je vsako borbo in je sedaj mlahava mevlja, ki se mu nikoli ničesar ne ljubi. Ta razvrstitev je torej mnogokrat slaba za oba.

Prvorojenec navadno stremi po komandi, si s starši deli avtoriteto v družini, je nekakšen drugi oče. Včasih se ta položaj izgubi v gospodovlast, pa tudi v temeljito izrabljanje mlajših, ki jih mnogokrat tudi prav neusmiljeno gnjavi. Najmlajši je največkrat raznežen, če ni, mnogokrat hodi povsem svoja pota in se s prav posebnimi storitvami (največkrat prekucstvom in brezglavim junaštvom) uveljavlja. Med čudovitimi velikani v zgodovini bomo našli prav mnogo najmlajših sinov. Najmlajši je torej raznežen ali pa David. Srednji otrok je vtesnjen: besedo ima starejši, mlajšec je mlajši. Svoj položaj popravlja mnogokrat z lokavostjo ali pa s trmo in drugimi nečednostmi obrača pozornost nase.

Vse razvrstitve otrok v družini in v okviru družine imajo nekaj skupnega: konkurenčni boj med otroki, družine s skladnim sožitjem so sila redke, v teh družinah sta oče in mati po značaju gotovo človeka in pol. Konkurenčni boj je najlažji tam, kjer niso večje starostne razlike, kjer si sledijo otroci »kakor orglice«. Včasih je ta konkurenčni boj tako oster in zagrižen, da se otroci skorajda sovražijo med seboj. Včasih pa so otroci na zunaj skladni, solidarni, kadar gre za celoto, a se vendarle borijo vsak za svojo uveljavitev. Najsrečnejše se ta borba zaključuje tam, kjer so kljub istim ali sličnim sposobnostim otroci našli vsak svoje torišče za uveljavitev: vsak svoj poklic, vsak svoje storitve. V Ljubljani je nekaj znanih družin, ki bi mogle služiti za knjižni primer, v katerih se trgovina, umetnost in znanost izprepletajo v najrazličnejših kombinacijah, toda zmerom tako, da je vsaka konkurenca v storitvah izključena, ker se storitve ne dajo meriti z istim merilom. To velja seveda le za mestne družine v našem času.

Napol sem dopovedal materi, o kateri sem danes pisal: naj bo razvrstitev otrok takšna ali drugačna, sprejeti jo moramo kot dejstvo, upoštevati njene nevarnosti in — izvajati konskvenke. Te konskvenke so: prilagoditev vzgoje posebnim potrebam.

Kvarne plati položaja otroka v družini se dajo omiliti z vplivi izven doma: otroci spadajo med vrstnike. Če si starši ne upajo spustiti otroka tako z vajeti, da si sam poišče in ureja stike z vrstniki, naj ga vsaj pustijo v dobra mladinska društva, na kolonije in razna letovanja, malčke pa v otroški vrtec.

Da je prav, če enako in po pravici razdelimo med otroke dobrine in ljubezen, menda ni treba še posebej poudarjati? Prav gotovo pa je treba močno poudarjati, da je sicer prav, da starejši skrbijo tudi za mlajše, da pa nikakor ni prav, če mora hčerka prevzeti kar vse dolžnosti matere. Prvorojenka, ko je štiri ali pet let star, že navajajo starši k samostojnosti, k pomoči v hiši in tudi v trgovine ga pošiljajo. Ko do teh let doraste drugi otrok, pa so to popolnoma pozabili: že iz navade pošiljajo še zmerom prvorojenka, drugega otroka pa tako ogoljufajo za kanček samostojnosti, za veselje, da sme storiti, kar sicer delajo veliki. Prav bo torej, če vsakemu ob svojem času prepuščamo dolžnosti, ki jim je že dorasel, da njihove dolžnosti smatramo za enako važne in njihove storitve vrednotimo kot enakovredne. Ne zapostavljamo deklet, kakor je to še običajno: dekletce mora doma šivati, prati, fant se sme pa potepati. Kako naj dekletca ta razlika ne zagrabi v dno duše?

Pripovedovali so mi o materi, ki je vzgojila štiri otroke iz prvega zakona svojega moža in še svojega povrhu. Pripovedovanje o njeni vzgoji se sliši kakor pravljica: tu ni bilo borb, ampak najlepša harmonija skozi vse življenje. Danes so že vsi odrasli in krasni ljudje. Prvenstvo zaslujo ima mati, ki je znala zmerom zaposliti vse otroke, ki je vse delo in vse skrbi znala deliti z njimi in je zmerom skrbela za ravnesje med vsemi. Ko je mati pletla nogavice za moža, so otroci sedeli okoli njenih nog in je vsak — tudi fantje — pletel nogavice zase...

Načrtno razvrščanje otrok obeh spolov in različnih starosti ima svoje slabe plati. O dobrih nisem govoril, ker jih ni treba poudarjati, kadar iščemo pota k boljši vzgoji. S slabimi platmi pa je tako, da jih bodo starši, ki znajo misliti in vzgajati, mogli uspešno premagovati. Saj starši, ki so odgovorni za usodo svojih otrok, morajo omiliti vse slabo, kar izvira iz njihove zveze in njihove družine.

—ano

Nove znamke po svetu

Švedska: V spomin na ustanovitev švedske akademije znanosti je izdala poštna uprava nekaj posebnih znamk. Na znamkah po 15 in 50 oerov je slika znamenitega švedskega prirodopisca Linnéja. Druga posebna znamka kaže kemika J. J. Bercliusa.

Nemčija: Za 70letnico nemškega konjskega sporta je izšla posebna spominska znamka po 25-50 pfenigov s sliko jezdeca na konju. Znamka je izdelana v jeklo-rezu.

Slovaška: Izšle so posebne časopisne znamke s sliko slovaškega križa nad gorami in soncem za njim. Znamka za 2 halerja je rumenkasta, za 5 h. sinja, za 9 h. smaragdno zelena, za 10 h. rjavo rdeča, za 12 h. temno sinja, za 20 h. črna zelena, za 50 h. temno rjava in za 1 kruno olivno ziva.

Leto borbe proti raku

Institut za zdravljenje novotvorb v Ljubljani nujno potrebuje primernih prostorov, da bo lahko nemoteno vršil svoje poslanstvo

Institut za raziskovanje in zdravljenje novotvorb v Ljubljani, naš najmlajši banovinski zdravstveni zavod, ki ga vodi docent dr. J. Cholewa, je 1. avgusta praznoval obletnico svojega obstoja. Mnogo žrtev in truda je bilo treba, da se je zavod sploh ustanovil, in čeprav ne razpolaga z dvoranami, prostori in opremo, kakršno določa n. pr. načrt novega instituta, ki ga bo gradila država v Beogradu za 8 milijonov, imamo vendar upanje, da se bo iz skromnega začetka razvil že drugo leto zavod, ki bo v vsakem pogledu ustrezal svojemu namenu.

Po pravilniku ima zavod nalogo, da znanstveno raziskuje novotvorbe, jih zdravi in skrbi za socialno plat obolelih. Z znanstvenim eksperimentalnim delom so se bavili predvsem docent dr. Cholewa, prof. V. Premru in dr. L. Strancar. Docent dr. Cholewa je raziskoval učinke rakotvorne zelo aktivne snovi metilkolantrena z ozirom na nastanek raka pri belih miših, podganah in morskih preskkih ter nastanek raka zaradi učinka radioaktivnih snovi, kakršne so torijeve soli. Ti poskusi sicer še niso zaključeni, vendar je dr. Cholewa svoja znanja opazovanja deloma že objavil in poročal o njih na sestanku inozemskih strokovnjakov. Prof. Premru je raziskoval izločanje in vplivanje vitaminov, predvsem vitamina C, v organizmi obolelih za rakom, ter rakotvorne učinke druge jako ak-

tivne snovi, benopirena, na nastanek raka v želodcu in drobovju pri belih podganah pa nastanek raka na pljučih pri belih miših zaradi vdihavanja že majhnih količin hromovih soli. Dr. Strancar pa je raziskoval učinke ženskih spolnih hormonov in nastanek raka zaradi njih pri zajcih in še druge probleme. Če upoštevamo skromna sredstva, tesne razmere in institutu in dejstvo, da so laboratoriji opremljeni še zelo pomanjkljivo, je delo lepo napredovalo.

Z zdravljenjem bolnikov so se poleg šefa bavili predvsem primarij dr. Šavnik, asistent zavoda dr. Novak in dr. Debečeva. Laboratorij je vodil dr. Strancar, rentgensko aparaturu pa je stalno nadzoroval dr. inž. Avčin. Da je zavod v tem pogledu že prvo leto opravil veliko delo, se vidi iz številnih obolevnih bolnikov, ki je doseglo 718 (240 moških in 478 žensk), ki so ostali v oskrbi 8.832 dni, čeprav zavod razpolaga samo z 28 posteljami. Poleg tega je bilo še ambulantno obolevnih 237 bolnikov. Velikih operacij je bilo izvršenih 61, manjših 97, poleg tega pa je bilo izvršenih še 450 aplikacij radija. Rentgenska aparatura je bila takorekoč neprestano v obratu, saj je bilo opravljenih 5391 obsevanj z velikim aparatom (Stabilivolt), 341 z vaginalno aparaturu in 831 z aparaturu po Clauolu. Pri tem je treba poudariti, da se bolnice z rakom na maternici obsejajo po več tednov vsak dan.

Pomanjkanje prostorov je postalo aktualno zlasti, ko je Hranilnica dravske banovine po uvidevnosti svojega predsednika dr. Božiča poklonila 402 miligrama radija. Drugod imajo radij spravljen v posebnih

za to prirejenih prostorih. V Parizu ga ima n. pr. v podzemlju in ga za vsako uporabo posebej pripeljejo z dvigalom. Pri nas ga hranijo v sobi, kjer so rentgenske aparature in kjer je neprestan promet osebja in bolnikov. S posebnimi, za take reči občutljivimi filmi so ugotovili precej škodljivo izžarevanje. Treba bi bilo tudi več manjših prostorov za bolnike, ker potrebujejo težko oboleli in operirani posebne nege in oskrbe. Zaradi pomanjkanja prostora je institut brez lastne kuhinje, težko operirani pa bi potrebovali posebno pripravljene jedi. Za novotvorbe oboleli vohče potrebujejo posebno dijeta, kar je pa zdaj neizvedljivo, ker dobiva zavod hrano iz bolnišnice za duševne bolne. Prav tako manjka pralnice in vseh pomožnih prostorov.

Kljub vsem nedostatkem pa zdravljenje dosega odlične uspehe. Tudi pri ginekoloških slučajih so uspehi spoštovanja vredni, čeprav prihaja v zavod zelo mnogo že skoraj izgubljenih primerov, a naravnost odlični so pri bolnicah, ki prihajajo pravčasno. Tu imajo zdravniki na dodeli še veliko nalogo, da vedno in povsod opozarjajo žene na prve znake bolezni. Skrbna je kontrola, ki jo zavod vrši nad bivšimi pacienti. Kontrole bolnikov socialnega položaja, kakršno imajo podobni zavodi v inozemstvu, pa zaradi pomanjkanja denarnih sredstev naš zavod ni mogel uvesti. Mnogo se je zavod po svojih strokovnjakih (dr. Cholewa, dr. Šavnik, dr. Strancar, dr. inž. Avčin, dr. Novak) udeleževal tudi v strokovni in poljudni publicistiki. Ob vstopu v drugo leto dela — najlepše želje na pot!

V SVOJEM LASTNEM INTERESU poravnajte naročnino za tekoči mesec

na vsak način še tekom tega tedna, da ne nastopi počivanje Vašega nezgodnega zavarovanja

pri „ZEDINJENI ZAVAROVALNICI D. D.“

čaja za pokanje obrazov bi imeli največje veljave pri ženskah kot ženitni kandidati. Moški bi na ta način pričeli globlje spoznavati lastne otroke, ker bi se morali

ukvarjati z njimi, ženske pa bi s tem napravile velik korak k enakopravnosti, ker se njim ne bi bilo treba ukvarjati z otroki. Vzgojitelj-amater

Nekaj novih filmov

Olivia de Havilland

Velika ameriška filmska družba Warner Bros. slovi zmerom bolj po svojih uspešnih filmih in je prav gotovo eno najodličnejših filmskih podjetij sveta. Ne smemo tudi pozabiti, da so bratje Warnerji ustvarili prvi zvočni film sploh, kakor tudi prvi film v naravnih barvah. Poleg že omenjenega »Juarez« s Pavlom Munijem napovedujejo največ uspeha filmu »Gospa Judite«, ki obravnava sodobno življenje družbe v okviru ljubezenske drame, za katero so našli vzor v Dumasovi »Dami s kamelijami«. Glavno vlogo kreira Bette Davisova, ki so jo vprav letos proglasili za največjo ameriško filmsko igralko. »Angel garjevih lic« so velik socialni film v režiji poznane režiserje M. Korteza, ustvaritelja »Robina Huda«. No, tudi igralec Robina Huda se to leto ne bo iznevelil svoji številni publiki. Popula ni Errol Tlynn bo nastopil v barvanem filmu: »In nastalo je novo kraljestvo«, tudi v Kortezi režiji. V bojih za ustvaritev novega kraljestva tam daleč na Divjem Zapadu spremljajo Errola Tlyna Olivia de Havilland, Ann Cheridan, Alan Hale in mnoga ostalih igralcev in stativov. To bo spet zgodba romantike, junaških krvavih

bojev za pravico in resnico. Že naslov filma »Napravili so me zločinca« napoveduje tragično usodo glavnega junaka, ki krivo osumljen umora zbeži pred oblastmi iz Združenih držav v Kalifornijo, da bi tam zgradil nov dom in poleg svoje ljubezni našel varno zavetje. Tudi tu ga najdejo preganjenci in drama se prične razpletati. Glavno vlogo so poverili Johnu Garfieldu, kar je zopet velik uspeh nadarjenega igralca, ki utegne kaj kmalu postati vrstnik samega Munija. Razburljivo in napete prizore bomo gledali v filmu »Tajna služba«, ki je posnet iz življenja ameriških gangsterjev. To pot se poslužuje gangsterji celo letal za doseg zločinskih nakan. Nekoliko soroden bo film »Hijene New Yorka«. Tragedija iz velenega zločinskega dna. Nastopata Kay Francis in H. Bogost. Obilo smeha in zabave bo prinesla duhovita glasbena komedija »Boben in saksofon«. Za oboje jamčita Dick Powell in Anita Luise v družbi najboljših ameriških komikov.

To je za danes samo nekaj filmov iz bogatega repertoarja, ki ga je pripravila za novo sezono elitna ameriška filmska družba Bratje Warner-Bros.

Fotoamater

Predsedstvo Zveze slovenskih fotoamaterskih društev prosi vse organizacije in funkcionarje, ki so prejeli zadnje posiljko v zadevi osrednje slikovne zbirke, naj mu sporočijo svoje spreminjevalne predloge in dopolnila, kakor tudi glede vprašanj, omejenih v okrožnici št. 1, do 15. t. m.

Fotoklub Ljubljana: Prijave za družabni kopalni izlet v nedeljo 13. t. m. se sprejemajo do torka 8. t. m. v klubskega lokala.

Osma številka „Galerije“

je posvečena vsa vprašanjem fotografiranja v gorah in v tem smislu so izbrane tudi skoraj vse celostanske slikovne priloge, ki predstavljajo pravi majhen zbornik najboljših posnetkov te vrste, ki so jih napravili mojstri moderne fotografije. Iz te zbirke je razvidno, da moderna fotografija še od daleč ne omalovažuje planinske fotografije, kakor silimo pogosto. Res je pa, da dojemamo moderni fotograf goro, njeno življenje, človeka v odnosu do nje v marsičem popolnoma drugače nego klasični gorske fotografije. Pokrajina sama na sebi, v svoji stvarnosti ga niti ne zanima toliko, kakor njeno razpoloženje, igra luči v njej, kompozicijska podrobnost, včasih tudi psihični učinek gore na človeka. Kdor se hoče seznaniti s stanjem današnje gorske fotografije in z najrazličnejšimi njenimi tehničnimi problemi, bo moral poseči vsakega po tem zvezku vodilne mednarodne fotografske revije. Za nas ima še poseben pomen, kajti med prilogi sta objavljeni spet dve sliki naših amaterjev, I. Gogale »Jesen v gorovju« in S. Smoleja »Sencas«. To pomeni, da ima tudi mlada struja v slovenski fotografiji, kar se tiče gorskega motiva, svetu nekaj pokazati in da svet to priznava.

Sestavljanje tekočega filma

rezanje posnetih prizorov ima namen, da razporedi posneti material v skladu z libretom, da postavi naslove na pravo mesto in da prepreči dolgačas. Za uspeh si je zapomniti sledeča pravila, ki jih navaja zadnja številka Knappove revije »Foto-Beobachter«: 1. Prevelika nasprotja v svetlobnosti posnetih prizorov naj si ne sledijo. V najslabšem primeru si lahko pomagamo s tem, da vrtnemo vrtni naslov na poltonskem ozadju. 2. Pri zunanjih prizorih je treba paziti na razpoloženje in njih vsebino. Ne smemo mešati kar tako posnetkov v soncu s posnetki v deževnem vremenu, večerne zarje ne smemo prilepiti neposredno na opoldansko svetlobo. 3. Gibanja, ki smo jih posneli z raznih mest v posnetih fazah, moramo sestaviti v pravem redu, ki nikakor ni vedno istovesten z vrstnim redom pri snemanju. Gledalec mora dobiti brez-pogojno vtis zaključenega gibanja.

Za ustanovitev popolne ostrine

pri povečevanju uporabljamo pogostoma testne negativne. Če nam niso pri roki, si pomagamo lahko z metodo, ki jo navaja »Foto-Beobachter«. Namesto negativna damo med stekla posebno tenek list kakšnega drevesa in bomo opazili, kako dobro so vidne pretenke žilice lista pod svetlobo. Če delalnik na kopirni deski oziroma papirju. Najbolj natančna ustanovitev ostrine nam uspe potem brez truda.

Posnetki v mesečini

morajo biti takšni, da jim je pač videti močni značaj. V motivu mora biti zato vsaj eno svetlo, čestna svetilka, razsvetljeno okno, žarometi kakšnega stojičega avtomobila in kar je podobnega. Osvetlitev traja, če vzamemo najbolj občutljivo tvorivo okrog 20 stop. DIN in zaslonko 4,5, v temnih cestah 4 do 5 minut, v svetlih in zasneženih cestah ali ob vodi 1 do 2 minuti. Brez stojala to seveda ne gre. Če vozijo med osvetlitvijo mimo vozila s prižganimi svetilkami, ki bi učinkovale na plast, objektiv za ta čas zakrijemo z roko. To je priporočljivo tudi v primeru, če bi svetilke vozila ne svetile naravnost v objektiv ali v motivno polje, in sicer zavoljo tresljajev, ki se od vozila in tlaka prenašajo na kamero in ki bi povzročili zmanjšanje luči. Mesec sam posnemanje v motiv samo tedaj, če osvetlitev ne bo daljša nego 1 minuto, kajti v nasprotnem primeru ga ne dobimo okroglega, temveč zavoljo njegovega gibanja kot svetlo progo. Sicer pa bi bilo k temu staremu pravilu pomnilni, da je z retužo v negativu ali na papirju malenkost napraviti iz progatega meseca okrogel mesec. Takšen poseg je v večini primerov potreben že zavoljo tega, ker nam normalni objektiv rešijo luno za naš občutek vse premajhno.

362 km z jadralnim letalom

Dne 21. maja je z aerodroma v Vršču v aeroplaku vzletelo jadralno letalo tipa »Komar«, ki ga je pilotiral jadralski Slavko Semešič. Po šesturnem poletu v nevihti se je spustil na Madžarskem. S tem poletom je Semešič daleko prekosil prejšnji jugoslovski rekord, ki je znašal 126 km. Iz njegovega pripovedovanja o tem razburljivem poletu vam bom podal kratek izvleček, da boste bliže spoznali življenje naših jadralskih letalcev in njihove uspehe:

»V nedeljo sem kakor po navadi odpoval v Vršču, da bi v višji šoli jadralskega letenja napravil nekaj poletov z jadralskim letalom. Pri tretjem startu ob 12.20 sem odklopil na višini 800 m iznad Vršakega hriba. Imel sem nalog, naj krožim nad nekim sokolskim domom, katerega so prav ta dan svečano odkrili. Na zastavah, ki so vihrale nad telovadščim, sem zapazil, da je postal veter precej močan, zato sem obrnil letalo proti najvišjemu pobočju. Želel sem namreč ostati v zraku saj 5 ur, da bi izpolnil enega od pogojev za srebrni C.

Poi ure sem že jadriral nad pobočjem, ko sem opazil, da se od Karpotov sem približuje nevihta. Bal sem se, da se ji bom moral umakniti in se vrniti na aerodrom. Znano mi je pa bilo, da nastanejo pred nevihtno fronto močne, dvigajoče se struje, in tako sem se odločil, da izkoristim krasno priliko in da poizkusim s pomočjo nevihtnih vzgornikov doseči višino 1000 metrov iznad startne točke — drugi pogoj za srebrni C izpit. Bil sem 700 m visoko, ko sem se ločil od pobočja in letel nevihti nasproti. Na razdalji 1 km pred nevihtno fronto je variometer pokazal dviganje pol metra na sekundo. Dvigavanje je povečalo na 4 m na sekundo. Kmalu sem dosegel višino 1500 m. Kazalec višinomera počasi leže vise: 1800 m, 2000 m.

Kmalu postane vse belo okrog mene, zašel sem v oblaki! Na nevihti nisem dovolj pazil in tako so me nevihtni oblaki dosegli. Moj »Komar« ni imel instrumentov za slepo letenje v oblaku in tako sem se poskušal izvleči iz bele noči. Po vetru, ki mi je bilak obraz, in po pritiskanju na sedež sem čutil, da leti »Komar« v vseh mogočih položajih. Orientacijo sem že popolnoma izgubil in sploh nisem vedel, kje sem, kajti kroga kompasa se je vrtila kot vrtavka. Na višini 800 m sem zopet prišel iz oblaka tako naglo, kakor sem v njega zašel.

Velik kamen se mi je odvalil od srca, ko sem zopet zagledal zemljo. Toda polja, nad katerimi sem letel, niso bila naša. Sklepal sem, da se nahajam v Rumuniji. Veter je medtem postal tako močan, da se je moj »Komar« kljub svoji brzini 50

—60 km na uro kretal nazaj. Videl sem, da mi je povratek v Jugoslavijo onemogočen, in zato sem sklenil, da dosežem s poletom nad 50 km tretji pogoj srebrnega C-ja. Nevihtna fronta me je med tem prehitela in moral sem za njo, da jo dosežem. Letalo je stalno padalo. V daljavi sem zagledal obrise mesta — bil je najbrže Temesvar.

Zemlja se je hitro bližala in začelo me je vznemirjati, ker sem na drevesih videl, da je veter izredno močan. Nevihtna fronta je bila že daleč in že sem začel obupavati, da jo bom dosegel in lahko izkoristil dvigajoče se struje. Na višini 200 m je prišel najbolj kritičen moment vsega poleta. Krila »Komarja« so začela stokati pod silnimi udarci razburkanih zračnih struj. Že sem hotel skočiti s padalom, toda višina je bila premajhna. Zael sem se pripravljati na pristaneč, pripravljen na najhujše. Toda nenkrat, hvala bogu, sem se znašel v toplem valu zraka. Variometer je začel kazati dvigavanje, premetavanje je prenehal in v meni se je zopet porodilo upanje, da se bo stvar dobro končala.

Brzina dvigavanja je naglo rasla in kazalec variometerja je kmalu kazal dvigavanje 8 m na sekundo. Da bi le bolj izkoristil te struje, sem na tem kraju začel krožiti in na veliko veselje sem opazil, da se res oddaljujem od zemlje. Dosegel sem 2000 m. Začelo me je zebeti, toda to me ni oviralo, da se ne bi dvigal še dalje. Stisnil sem zobe in v strmih zavojih vodil aparat v višine — 3300 m. Mraz je neznošen. Zopet sem zašel v oblak. Tennilo se je isto kakor prej. Letel sem stalno v raznih nepravilnih položajih. Na tej višini, obkroženo s temnimi oblaki, sem prvič v življenju začutil, kako velik prijatelj letalca je padalo.

Borba je trajala še precej časa. Nevihta me je medtem nosila vse dalje proti severu. V veliki višini sem preletel mesto Arad. Hotel sem se spustiti na aerodrom, ki je bil zgraven mesta. Toda želja po rekordu me je gnala dalje. Medtem mi je nevihta zopet ušla naprej. Vendar sem jo kmalu zopet dosegel in poskušal ostati pred njo, kjer so vzgorniki najjačji. Posrečilo se mi je in tako sem križaril pred nevihtno fronto, ki me je nosila vedno dalje proti severu.

Vsled mraza in gladi se me je vedno bolj polasčala želja, da bi se spustil, kjer bi bilo. Polskala sem si primeren teren zraven neke vasi in gladko pristal.

Po šestih urah letenja so mi prvi koraki bili precej nesigurni. Prvega človeka, ki je prišel, sem vprašal, kje sem. Edino, kar sem razumel, je bilo: Hungarija.

Še o tehniki vzgoje

Jaz imam fanta, kateremu se je marsikaj prepozno povedalo ali pokazalo v duhu vzgoje, a ker nisem tehnik-pedagog, temveč navaden oče, sem nevedčnosti, ki sem jih opazil na fantu, odpravil na neuen način. Ako se je fant jokal, sem ugotovil, kaj mu manjka, in to smo mu dali ali storili. Ako sem ugotovil, da se poba dere brez vzroka, sem ga pustil lepo v miru. Zakaj ne bi fantu privoščil skromnega veselja. Mnogokrat imamo odrasli ljudje za zabavo bolj bedaste stvari, kot je otročje jokanje.

Nekoč sem opazil, da mojemu fantu bolj služi leva roka kot desna. Smrkovca sem parkrat opozoril, da naj dene svinčnik ali kladivo v desno roko, toda fantu so se zdeli moji opomini nesmiselni, kajti po otročje je roki ogledoval in videl, da sta obe njeje roki enaki. Jaz (malno me je sram zapisati, ker ženske nam očitajo, da smo surovi z otroki in da nimamo pojma o vzgoji), sem fantu nataknil na levo roko rokavico brez prstov in niti pojasniti nisem, zakaj je to dobro, ker mi ni prišlo na misel, da bi ga primerjal s kako domačo živaljo, kajti pri hiši imamo samo nagačeno sovo, zapuščeno po umrli teti, le-ta pa jo je menda prejela od svojega drugega moža v dar za neko obletnico. Torej poba je malo ogledoval rokavico na roki, potem si je po najbrž mislil, da mora že biti tako, če je to storil ata; prijel je kladivo z desno roko in tolkel dalje po žeblju. En teden je moč

prenašal rokavico, potem je postal desničar.

Ni mi všeč, da je poba star že dve leti, kajti, če bi bil mlajši, bi morda doživel kakšno komedijo, kot so popisane v ponedeljskem »Jutru«. Če pa že nisem imel prilike, da bi svojega neboljčena učvrstil s pedagoško tehniko, naj z druge strani dokažem, da stvar do jedra razumem in se z zgrajanjem čudim, da starši ne čutijo želje, naj bi se ta vzgojna tehnika čim prej vtelesila v kak zavod. Morda v mestu v zgradbo, ki bi imela v pritličju trgovske lokale, v nadstropju pa učilnice, ali pa bi se zgradba postavila v kakem letoviškem kraju v obliki hotela. Seveda na račun članarine in odtegljajev od mesečnih plač netehnično vzgojnih. Vsekar bi bila taka ustanova v grozovit interes naroda. Koliko bi se brezposelnih intelektualcev vrnilo med kruh. Treba je najmanj direktorja, pedagoških tehnikov za pokanje obrazov, profesorjev tehnike za otroško vekanje, specialistov za splošno otroško nemarnost itd.

Ko bi prvorojenec prikorakal v družino, bi bila naloga mlade matere, ugotoviti, za kakšno otročjo napako bo imel več nadarjenosti otrok, potem naj bi jo poslala moža v temu odgovarjajočo tečaj. Za prvo silo bi bil ta način najboljši, kasneje pa bi se lahko apeliralo na merodajne za izdajo odredbe, po kateri bi moral vsak bodoči zakonski mož imeti strokovni izpit iz nekega predmeta pedagoške tehnike. Absolventi te-

NAGRADNA KRIŽANKA

BESEDE POMENIJO:

Vodoravno: 1. ud, 4. kraj v Dalmaciji, 7. glas, 8. sibirski reka, 9. sorodnica, 11. manjšina, ki hoče vladati, 13. egiptski bog, 14. ploskovna mera, 15. Capkova drama, 17. hrošč, 20. zalamek, 21. del voza, 23. pripadnik evropskega naroda, 25. na glavi, 27. dva soglasnika, 28. števniki, 30. spevoigra, 32. trdnjava iz križarskih vojn, 34. vprašalnica, 35. števniki, 36. sveta gora, 37. letopis.

Navpično: 1. evropska prestolnica, 2. bolezni, 3. turško ime, 4. bolečina, 5. gora na Koroskem, 6. vladar iz časov preseljevanja

narodov, 10. ploskovna mera, 11. slov. mesto, 12. boter, 14. tropeska rastlina, 16. četa, pa tudi stolpec, 18. predlog, 19. besedica, ki izraza pogoj, 22. kraj na Dolenjskem, 24. zlatnik, 26. vas, 29. medmet, 31. zver, 32. predplačilo, 33. afriška reka.

REŠITEV ZADNJE KRIŽANKE:

Vodoravno: Catež, mesar, Oton, Jaro, pop, bar, nam, Milano, Ida, čobanin, in, za, il, to, Sara, omikan.

Navpično: Cop, atom, topič, en, ej, Sabin, Arad, Roma, rana, baba, ronim, ris, ili, na, ta, on.

Nagrado v znesku 100 din

je žreb tokrat naklonil Meti Rainerjevi, Braslovče. Troje nagrad v knjigah pa si dele Vlasta Platiševa, Rožna do-

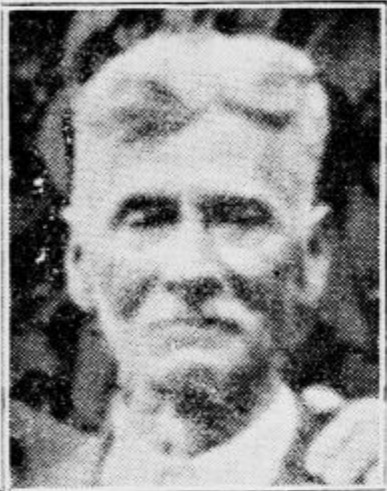
lina, cesta X št. 30, Ljubljana, Drago Hrovat, Bled I, trgovina Hočevar, in Vinko Lilleg, dijak, Krško ob Savi.

Borba rudarjev pred 50 leti

Spomin na dni, ko je v rudarskih revirjih počil prvi punt

Pred godom sv. Jakoba 1889 je pod vplivom gibanja, ki je bilo zajelo nemške rudarske revirje, tudi v rudnikih TPD izbruhnil prvi veliki štrajk, da izvojuje 8 urni delavnik

Te dni poteka petdeset let, odkar so se slovenski rudarji dvignili v svoj prvi veliki štrajk, ali kakor so takrat rekli, naslonjeni na staro tradicijo kmečkih uporov: punt. Zahtevali so boljše delovne razmere, zvišanje plač, odpravo 12-urnega in uvedbo 8-urnega delavnika. Ko sem ugibal, koga bi pobaral za prgišče spominov iz tistih dni, nisem bil nič kaj v zadregi. Nekaj je napisane zgodovine iz socialnih bojev na naših tleh (Anton Kristan, Melhior Cobal in drugi), a odločil sem se rajši, da sežem po živih koreninah in poiščem rudarja, ki je sam prenašal vse križe in teže tistih borb.

Martinček Pevec

Obisk pri Martinku Pevcu

Dajmo besedo Martinku Pevcu, ki ga upogiba že 85 let, da nam pove, kako je bilo takrat, ko se je prvič uprl rudar. Ko sem stopil v njegovo skromno stanovanje, sem ga našel dovolj čilega, čeprav so mu bile obraz razorale za čudo okamenela poteze starčka. Pobaral sem ga o tem in sivo-lasi mož, ki je prav pred dnevi prejel častno diplomu za svoje neumorno delovanje pri rudarski godbi pred 75 leti, je vidno vzradoščen pričel šegavo — takšni so pač vsi muzikanti — tkati svoje misli. Zagrnul se je in bogme — bile so korenine — ni se odkaljal, kakor je to navada pri starcih, ki začnajo svoje spomine, in spregovoril. — Zdelo se mi je, kakor da je zapalil žihrico, čeprav je bilo pri belem dnevu, stopil v jamo in zavihel svoj kramp.

Rudarji

Jame pred 50 leti

— Res, ja, prav. Zalogosti so bili časi. Za direktorja je bil Terpotec, pozneje Fic. O Ficu so knapje dejali: »Fic je dober šic. Ha, ha! Ampak od hudimana je bilo vse to. Po 12 ur smo garali in se včasih kar phali v jami kakor premog na separacjonu. Jame, prav, jame! Kakšne so bile takrat jame! Kaj to, kar je danes. Videti bi moral, kaj se je reklo delati takrat. Hodil si v jamo in si domov prihajal ves moker in gnil. Ognja smo imeli povsod ko tavžent hudičev. Redke so bile numere, ki bi bile suhe. Če nisi imel ognja, te je pa voda lovila. Kaj je človek dal iz sebe, če si gate ožemal, še preden si prišel na numero, to ve le tisti, ki je sam vse izkusil. Ko si nametal en hunt ali gare in ga zapeljali, si bil, primojduš, že pošteno zdelan in zbit. Pa je že tako v knapovščini. Nekateri so kar

po svetu odšli, pa so nazadnje vseeno prišli nazaj. Mene ni mikalo. Ostal sem, kjer sem začel, čeprav so drugod, posebno gori na Vestfalskem, boljše zaslužili in imeli boljše jame, kakor so pravili. Pa sva si rekla s kameradom: Saj bi se dalo tudi pri nas zboljšati, posebno če bi bili šihiti na osem ur in pa malo večji lon.

Hrastničani in Ojstrčani

Pa kaj to! Povrhu smo se med sabo pričkali in prerekali, čeprav smo bili vsi enaki trpini. Mi Hrastničani smo se z Ojstrčani kar naprej grizli med sabo, češ, kaj boste vi, putrovci, ki ste na kislem mleku priplavali. Oni pa nas: Vi špeharji, ki ste po prižganki priplavali. To so ti bili hudiči! Veš da smo imeli zmerom špetir in da je malokatera nedelja, kadar so nam dajali plačo, minila brez pretepa. Večkrat so katerega murzlega napravili. Za vsak pasji one smo se spoprijeli, če smo le prišli v oštariji skupaj. Ti ga nisi poznal — kje neki — Stihovega Janeza, ali pa kakor so mu dejali, Krumpeja, pa Kumljanca. Ti so imeli že kar naprej pogruntano, kje se bodo udarili s tem ali onim. Kar naprej so se flečkali in sam sem nekoč komaj pipču ušel, da mi ni trebuh preprejal. Koliko so žandarji in sodnija v Laškem imeli opravka takrat! Tako ti povem, bilo je žalostno vse to, namesto da bi mislili, kako bi si izboljšali gedin in vpeljali krajše šihite.

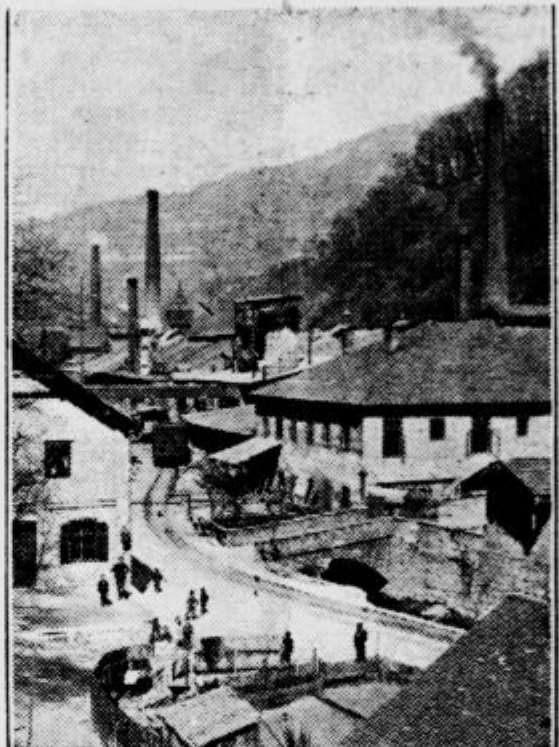
Poslanstvo »ferajnarjev«

Ja, prav. Ne spominjam se prav dobro, to pa le vem, da so pretepi med nami nekoliko ponehali, ko so začeli širiti med nas delavske časopise in so prihajali razni socialdemokratski voditelji in nam govorili v tajnih druščinah. Rekli smo jim »ferajnarji« in pravili so nam, da je vse to brez smisla in da je bolje, če se začnemo izobraževati in če posnemamo rudarje iz Köf-flacha, Seegrabna, Leobna in od drugod. Spominjam se Cobala, robljarja, nekega Brozoviča in Kordeliča pa Zadnika, pa tudi Sitterjev Nace je zahajal med nas. Na Vestfalskem se je takrat že začelo za povisanje plač, junija 1889 so vložili svoje zahteve po uvedbi osemurnega delavnika, terjali so dva goldinarja za šihit in prosto svečavo. Čulo se je, da so že izbruhnili punt. In takih sestankih smo bili zmerom

je to, če si slišal, da je štrajkar proti postavam. Mi pa nismo bili, hoteli smo le svoje pravice. Ne pet ali šest zeksarjev, ampak deset in še več in krajše šihite.

Borba se začne

Nekako okoli sv. Jakoba 1889 smo dopoldne izvedeli, da so v Trbovljah ustavili delo. Ta novica je udarila, kakor strela z jasne-ga neba. Punt! Nobeden v jame! Tako smo začeli. Bilo jih je nekaj, ki so še hoteli v jamo, pa so jih drugi pregovorili, da so ostali doma. V jamo so odšli samo pazniki. V dolino je pridrvelo mnogo žandarjev in

Iz sodobnega Hrastnika: tovarna kemičnih izdelkov

vojaščine in razganjali so nas, kjerkoli smo se zbirali k pomenkom. Razbežali smo se na vse strani, in ker so nas iskali, smo se začeli skrivati. Še zdaj se spominjam, kako so cele družine, ki niso bile iz naših občin, odpeljali na štacion in od tam v njihove občine. Videl sem, kako so žene jokale, možje kleli, a otroci, ki so bili veseli spremembe, so se smejali vrh vozov. Žandarji so stikali po hišah in drvarnicah in odgnali zdaj tega, zdaj onega pošup ali v arest. Seveda so prej vsakogar nagovarjali, naj se vrne v jamo. A le redki so se vdali, ko je šla vsa reč že proti koncu in ni bilo kaj v usta dajati.

Stavkokazi, žandarji in zмага

Gospodi na Dunaju je morala že precej trda presti, premoga jim je moralo biti od zlomerka treba. Nekega dne so dali naložiti tam gori bando ljudi in jih poslali k nam, da bi jih vpeljali v knapovsko delo. Zunaj bi že bili nalagali v vagon, v jami, dragi moj, pa so bili ti žakljariji, kakor smo jim rekali, slabši za delo od vsake stare babnice. Na ta način niso mogli uničiti punta. Pozneje so pod patrolo prisilili nekaj naših najboljših kameradov, da so morali v jamo, in ko je doletelo to nazadnje Verdaža, je šlo že proti koncu. Kak mesec je trajal punt, v tem času so se vršili razni razgovori med »ferajnarji« kot zastopniki rudarjev in zastopniki družbe, v drugi polovici avgusta pa smo iznova prijeli za delo. Propadli nismo. Namesto prejšnjih 50 do 60 krajcarjev smo potem dobivali goldinar in še več, šihit pa se je izprva skrajšal na 10, pozneje pa na 8 ur v jami. Sme-jati pa se moram rajnkemu Jenkotu še danes, ko je dejal, da ne bomo nikoli dosegli osemurnega dela, ker so preslabe jame. Videli Jenko, sem mu pozneje nekoč dejal, ko sva bila skupaj na numeri, vse gre, čeprav so slabe jame. Pošteno smo se borili, in ne zastoj. Kar smo še pozneje imeli štrajkov, tako se mi zdi, niso bili preveč uspešni. Ampak ta prvi punt nam je pa resnično nekaj ustvaril.

Tako Martinček Pevec. Moja mati, ki ji je bilo tistikrat 14 let, pa mi je pripovedovala:

— Poleg mene sta bila pri hiši še dva mlajša brata, Francelj in Lojz. Spominjam se, da je ata tiste dni pred puntom včasih pozno ponoči prihajal domov in da ni bil nič kaj vesel. Na tihem je preklinjal in včasih mrmral sam pri sebi, da sem razbrala besede: punt, organizacija. Nekega jutra je prišel z nočnega domov in rekel, kos mo bili vsi zbrani pri zajtrku: — Spuntali smo se. Zmagali bomo ali propadli.

Knapje v izgnanstvu

Po dolini je završalo. Čez nekaj dni je prišel v hišo žandar s poveljem, da moramo v očetovo domovinsko občino. Mati je ihtela, zajkale smo še mi, samo oče je molčal in tuhtal. Na hitro roko smo morali povezati cule in že smo bili na kmečkem vozu s konjem, ki ga je poslala občina, da so nas odpeljali na postajo. Najprej so nas odgnali v Loko pri Zidanem mostu, kjer smo noč in dan prebili pod kozolcem, potem so nas odpeljali v Celje, kjer so nas vse skupaj odložili v rotovške zapore. Povsod samo prerekanje: očeta so nagovarjali, naj gre na delo, on pa da ne in ne. Potem so nas spet naložili in odpeljali v Galicijo pri Zalcu, od tam pa spet v Celje nazaj. Zalogosti je bilo to rajžanje iz kraja v kraj. Nič koliko smo stradali. Mati je ves čas govorila o sramoti, da je z grunta doma, kaj da ji je bilo vsega tega treba, pa da naj gre oče vendar rajši na šihit. Nazadnje smo prišli v Hrastnik nazaj, a za stražo so nam postavili dva žandarja, ki sta očetu neprestano prigovarjala, naj se vda. Tri tedne se nismo smeli ganiti nikamor, zdavnaj nam je že zmanjkalo kruha, podpore od nikoder — in nazadnje je oče vendarle šel. Čeprav so jih po vrsti s silo pritiskali do tega, da so poprijeli za delo,

Pred petimi leti je v rudarskih revirjih izbruhnila gladovna stavka, kakršne ne pomni kronika socialnih bojev pri nas. Skupina rudarjev na Guidi, ki je takole takrat na svoji delovni postojanki prebijala noči

uspeh vendar ni izostal. Spominjam se, kako je oče nekoč pozneje dejal:

— Ti stara, čeprav si zmerom javkala, da si z grunta doma, boš že morala priznati, da smo pa iz jam doma. Kaj bi bilo, če bi se bili takrat kar prvi dan vdali? Vidiš, ta punt nas je marsičesa naučil.

In star trboveljski rudar

Star rudar iz Trbovelj pa mi je pravil: — Slabo in dobro se spominjam tistih časov, enega pa ne bom nikoli pozabil: kako je tistega dne počilo po obratih: Punt je! Nobeden v jamo! Še pred podobo sv. Barbare, pred katero smo vsakokrat pomolili, preden smo šli v jamo, je nekdo stopil in zavpil: Punt je! V dolino se je vsulo žandarjev, prišel je bataljon soldatov, razganjali so nas in silili na šihit. Za tri vlake so nabrali knapov in jih pognali pošup. Ves mesec je trajal boj, vse je bilo zastraženo od Vode do Posetja, nazadnje pa se je le punt končal, dobili smo boljše plače in ko-nee. Kje bi bili danes, če ne bi bili takrat imeli zavednih, pogumnih ljudi? Čanjšek in Hafnar, ki sta bila moja kamerada, že zdavnaj počivata na Parašuhovi njivi. Pro-

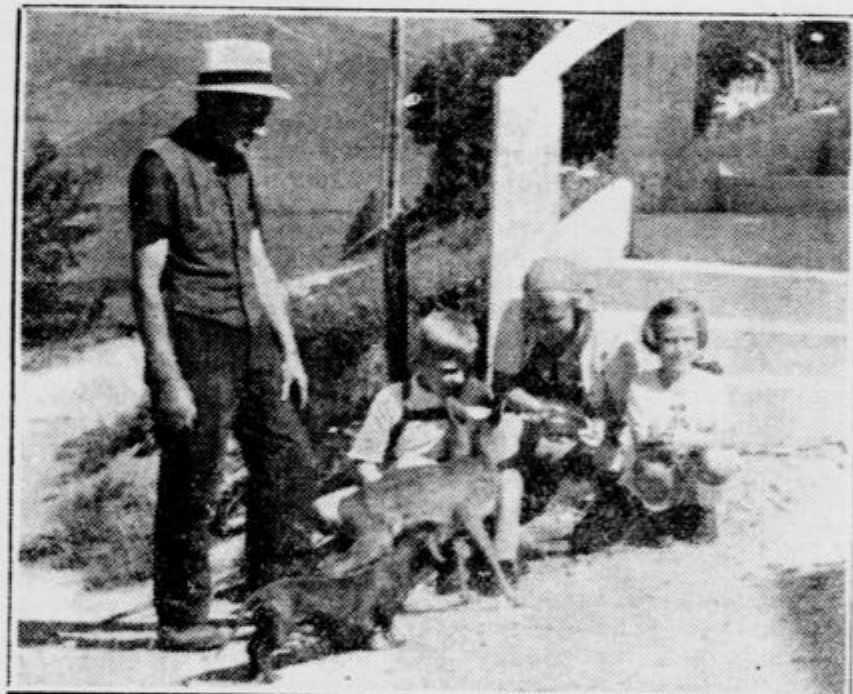
kleta trupelna, kako korajžna sta bila. Ta dva sta mnogo trpela, pa tudi drugi nič manj. Kakih 200 jih je odšlo takrat na tuje, v Vestfalijo, na listu, označenem z letnico 1890 in z inicijalkama E.T., je bilo z okorno roko zapisanih nekaj naslovov, številke o mesečnih prejemkih, na koncu pa tole:

Ena pesem, katera ni umerla

Kolkokrat smo se pozibavali in za pravice naše obravnavali in zmeraj se kar irhali naprej. Kaj hočemo storiti in kaj je naš lon? Kri dajali smo in svojo moč za ta tron Od Polaja, Vodeštolna doli na Hopfenbaron. A nam so totti vrage rekali: Dej, dej! Kolkokrat smo se pozibavali med sabo, se tolkli, špiliili in doma jezili babo, a zdaj terja naš čas, da nehamo kopati in za druge filati v ta hunt. Pravice hočemo, naše geslo morte poznati: Vsi za enega, eden za vse gremo v punt! Rijer

Idila na Sv. Planini

Več pozornosti tej važni turistični postojanki!

Dominik Rancinger in njegov srnjaček v veseli tovaršiji

Sv. Planina, ta približljiva izletniška točka na robu bivše štajerske in Kranjske, je vsekakor premočno deležna pozornosti od strani tistih, ki so poklicani, skrbeti za napredek tujškega prometa v tem čudovitem kotičku naše zemlje. Predvsem bi bilo treba poskrbeti za malo udobnejše dohode. Zagorjani hodijo na Planino po navadi preko Jezera in mimo Pečnika in preko Cebina. Oba pota bi se dala z majhnimi sredstvi izboljšati, če že ni mogoče napraviti dovozne ceste. Tudi dohod iz Trbovelj je prav neroden, čeprav lahko prideš z vozom za silo do vrha. V nedeljo je bil neki Savinjančan s svojim motociklom na Planini, kar je vzbudilo veliko presenečenje med letoviščarji in turisti. Nujno pa bo zgraditi potrebam časa ustrežajočo cesto iz doline do vrha, da bo Planina z vsem razkošjem svoje lepote na stežaj odprta vsem, ki so željni užitka sredi proste narave.

Sosedni Javor je posebno zdaj, ko je rudnik posekal več tisoč kubikov lesa za svoje jame, čudovito lep: tam, kjer so se še nedavno dvigale visoke smreke brez konca in kraja, valovi zdaj zato klasje pšenice. Letoviščarji napravljajo svoje sprehode najrajši v to smer. Planina ima električno razsvetljavo, tuje pa privablja predvsem moderni hotel »Ana«, katerega lastnik je restavrativ g. Počivavšek iz Trbovelj, v soseščini pa ima svojo gostilno tudi znana mecenka zagorskih študentov, gđ. Zofka iz Kisovca. Če bo Planina dobila novo cesto in telefon, bo postala brez dvoma ena najbolj privlačnih planinskih točk v Sloveniji.

Prav zanimiva je stara cerkva, Mariji posvečena, a največ romarjev prihaja za god sv. Ane, zaščitnice mater in otrok. Z bivše štajerske prihajajo vsako leto procesije, ki prinašajo Mariji z Jezuškom v malem oltarju novo obleko. Obe veliki pripronsnjici morata nesrečnim ljudem tešiti pač najrazličnejše bridkosti in težave, o čemer priča tudi tale zahvala v okviru za glavnim oltarjem:

Tisočkrat Zahvalena
Marija na Svet Planin
Ker si dva Brata na čudno
Wižo zjele rešila

Pred tremi leti je bila cerkev v veliki nevarnosti zaradi plazovja, ki se ruši pod njo. Samo tri metre je razdalje od plaza do cerkve. Vsekakor bo treba varnost stariške zgradbe posvetiti nekaj več pozornosti.

Zadnji čas imajo obiskovalci Sv. Planine priliko še posebej užitek. Pred dobrim mesecem je Murnov Janez našel v gozdu

komaj par dni starega srnjačka in ga izročil znanemu lovcu Dominiku Rancingerju iz Trbovelj, ki stalno biva v hotelu. Zivalca je bila popolnoma izčrpana, a Dominik jo je spravil k moči na ta način, da ji je z žličko dajal mleko. Kmalu se je srnjaček na veliko radost vseh, ki so spremljali njegovo rast, privadil po cucju piti iz steklenice. A ker je imela Dominikova pisica prav takrat mlade, se je med kužki večkrat tudi k njej zatekel na malo približjška. Tako sta Piki, kakor so srnjačka krstili, in njegova krušna mati postala nerazdružljiva prijatelja. Zdaj je srnjaček star že 7 tednov in dan za dnem s pisico skupno oblažita ves bližnji lovski revir.

Še tujski promet

Ljubljana je važno križišče severa, vzhoda in zapada, kar bi morale naše prometne ustanove vsekakor upoštevati. Vendar pa vsikdar niso kos problemu. Zlasti prometni stražniki, ki stoje na najpomembnejših vozilih, ne ustrezajo vsakodnevni nalogi. Toile se mi je pripetilo minule dni: Nasproti nebotičnika me ustavi na hodniku zal postaven policist z beležnico v roki, ki je bil pravkar v razgovoru z mlado inozemko. Vpraša me, ali govorim nemško, in ko sem se obrnil k dami, mi je v pruskem narečju povedala, da išče kakšno večjo parfumerijo. S prstom sem ji pokazal trvdko, ki se bavi s kozmetiko in ki nam je bila prav pred nosom. Pri tej priliki bodi poudarjeno, da bi morali vsaj prometni stražniki znati najmanj po dva ali tri jezike v govoru in pisavi, ker tako zahteva nujna potreba glede na čim dalje večji dotok tujih izletnikov v naše mesto. O tem naj razmišljajo odločujoči krogi, ki jim je mar procvitajočega tujškega prometa.

IV. L.

Žica med živinsko krmo

Na grozovit način se je nekdo maščeval nad poljedelcem Kranzem iz Kroppenstedta v Nemčiji. V peso, ki jo je bil pripravil svoji živini za krmo, je neznanec zmešal veliko količino nasekane žice. Del živali je poginil v velikih mukah, druge je moral poljedelec zaklati. Za izsleditev grozovitega storilca so oblasti razpisale visoko nagrado.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Takšene je bil Hrastnik pred več ko 50 leti: stara restavracija, mimo nje pa železnica iz revirja na kolodvor

Dva važna nogometna zbora

Akcija zoper stari JNS se močno širi

Včeraj so slovenski klubi na občnem zboru LNP odobrili sporazumno stališče Zagreba, Splita in Osijeka V Zagrebu je bil ustanovljen hrvatski nogometni savez

Ljubljana, 6. avgusta.

Letošnja poudarjena skupščina je stala pred izredno težko nalogo, pred kakršno je vseh teh 20 let svojega obstoja ni bila. Na dnevnem redu je bila odločitev o taktiki, ki naj jo slovenski klubi zavzemajo v borbi med Zagrebom in Beogradom.

Podsavna uprava je povsem na mestu sklicala predkonferenco za soboto zvečer v posebno sobo kavarne »Zvezda«. V pisnem pozivu je klubom obrazložila težavnost sedanje situacije in jih opozorila na njihovo dolžnost, da se na poudarjeno skupščini odločijo za enotno stališče vseh slovenskih klubov. To je bilo potrebno že iz razloga, da bo tudi na zunaj vidna složnost slovenskih klubov v oceni in presoji sedanje težke situacije.

Odziv na predkonferenco je bil skoraj polnoštevilčen. Trajala je od 20. do polnoči in obdelala v glavnem vprašanje o stališču slovenskih klubov in LNP do borbe, ki jo vodi Zagreb proti sportnemu Beogradu. Iznemadilo je nepričakovano ostro stališče, ki so ga zavzeli delegati mnogih klubov, zlasti iz trboveljskega, celjskega, deloma tudi mariborskega področja nasproti sportnemu Beogradu in JNS. Zahtevali so takojšnjo prekinitev z JNS in naslonitev na pokret, ki ga vodi HSS. Konferenco je vodil predsednik LNP g. dr. Janko Kostli, ki je podrobno orisal vsi potek dogodkov od redne poudarjene skupščine 29. januarja t. l. preko izredne skupščine 24. maja t. l., znane poudarjene se je JNS 20. junija t. l. in naposled poslednje plenarne seje JNS 11. julija t. l. ko so bile tik pred konferenco v Zagrebu sklenjene sankcije proti vodilnim hrvatskim klubom. Vprašanje pereče reorganizacije JNS je bilo z vseh strani v podrobnosti obdelano in se je vsa razprava, ki jo je udeležili skoraj vsi delegati, gibala samo okoli taktike, ki jo je treba zavzeti, da se reorganizacija izsili. Značilno je bilo, da se je samo delegat ljubljanske Grafike izrekel za taktiko čakanja in nevmešavanja v spor med Zagrebom in Beogradom, medtem ko se je velika večina izjavila za najaktivnejši poseg v dogodek, tako da slovenski klubi odločno podprejo Hrvate v njihovi borbi za reorganizacijo JNS. Naposled so se delegati zedinili na besedilo posebne resolucije, za skupščino. Na predkonferenci so bila nato v razpravi še nekatera vprašanja glede prvenstva, poudarjenega poslovanja itd., kakor je običaj že na vseh poslednjih poudarjenih skupščinah.

Ko je bilo na predkonferenci doseženo soglasje glede resolucije, ki naj jo sprejme poudarjena skupščina, je bila vsebina resolucije okoli polnoči telefonično sporočena v Zagreb, da bodo imeli v Zagrebu čisto situacijo na skupščini HSS.

Podsavna skupščina je tako ostala samo naloga, da s formalne strani da omenu, kar se je na predkonferenci dogajalo, še uradno obliko. Ker je bilo težje situacijo prenehati na predkonferenci, je ostalo za samo skupščino še manj zanimanja. Udeležilo se je 48 od skupnega števila 57 klubov, enemu, Slovanu iz Guštanj, se ni priznala pravica glasovanja, ker je šele začasni član. Skupščino je vodil predsednik dr. Kostli in sta bili najprej oddani udarnostna brzojavka Nj. Vel. Kralju Petru II in pozdravna brzojavka ministru g. Čejoviću. Opažena je bila odsotnost poudarjenega delegata g. Miodraga Pavličevića, ki mu je savez poveril nalogo, da ga zastopa na tej skupščini.

Poročila so bila odobrena brez razprave. Nato je g. Kralj prečital naslednjo resolucijo

»Delegati nogometnih klubov iz Slovenije, zbrani na občnem zboru LNP dne 6. avgusta 1939. soglasno:

1. Ugotavljajo, da je naš nogometni sport zašel v akutno krizo zaradi spora med sportnim centrom v Zagrebu in v Beogradu, kar more imeti negledne posledice za bodoči razvoj nogometnega sporta v naši državi, za čigar prospeh so se žrtvovali najboljši sportni delavci.

2. Izjavljajo, da je uspešen in zdrav razvoj nogometnega sporta v naši državi mogoč le na osnovi, ki izključuje

»Delegati nogometnih klubov iz Slovenije, zbrani na občnem zboru LNP dne 6. avgusta 1939. soglasno:

1. Ugotavljajo, da je naš nogometni sport zašel v akutno krizo zaradi spora med sportnim centrom v Zagrebu in v Beogradu, kar more imeti negledne posledice za bodoči razvoj nogometnega sporta v naši državi, za čigar prospeh so se žrtvovali najboljši sportni delavci.

2. Izjavljajo, da je uspešen in zdrav razvoj nogometnega sporta v naši državi mogoč le na osnovi, ki izključuje

»Delegati nogometnih klubov iz Slovenije, zbrani na občnem zboru LNP dne 6. avgusta 1939. soglasno:

1. Ugotavljajo, da je naš nogometni sport zašel v akutno krizo zaradi spora med sportnim centrom v Zagrebu in v Beogradu, kar more imeti negledne posledice za bodoči razvoj nogometnega sporta v naši državi, za čigar prospeh so se žrtvovali najboljši sportni delavci.

2. Izjavljajo, da je uspešen in zdrav razvoj nogometnega sporta v naši državi mogoč le na osnovi, ki izključuje

»Delegati nogometnih klubov iz Slovenije, zbrani na občnem zboru LNP dne 6. avgusta 1939. soglasno:

1. Ugotavljajo, da je naš nogometni sport zašel v akutno krizo zaradi spora med sportnim centrom v Zagrebu in v Beogradu, kar more imeti negledne posledice za bodoči razvoj nogometnega sporta v naši državi, za čigar prospeh so se žrtvovali najboljši sportni delavci.

2. Izjavljajo, da je uspešen in zdrav razvoj nogometnega sporta v naši državi mogoč le na osnovi, ki izključuje

»Delegati nogometnih klubov iz Slovenije, zbrani na občnem zboru LNP dne 6. avgusta 1939. soglasno:

1. Ugotavljajo, da je naš nogometni sport zašel v akutno krizo zaradi spora med sportnim centrom v Zagrebu in v Beogradu, kar more imeti negledne posledice za bodoči razvoj nogometnega sporta v naši državi, za čigar prospeh so se žrtvovali najboljši sportni delavci.

2. Izjavljajo, da je uspešen in zdrav razvoj nogometnega sporta v naši državi mogoč le na osnovi, ki izključuje

»Delegati nogometnih klubov iz Slovenije, zbrani na občnem zboru LNP dne 6. avgusta 1939. soglasno:

1. Ugotavljajo, da je naš nogometni sport zašel v akutno krizo zaradi spora med sportnim centrom v Zagrebu in v Beogradu, kar more imeti negledne posledice za bodoči razvoj nogometnega sporta v naši državi, za čigar prospeh so se žrtvovali najboljši sportni delavci.

2. Izjavljajo, da je uspešen in zdrav razvoj nogometnega sporta v naši državi mogoč le na osnovi, ki izključuje

»Delegati nogometnih klubov iz Slovenije, zbrani na občnem zboru LNP dne 6. avgusta 1939. soglasno:

1. Ugotavljajo, da je naš nogometni sport zašel v akutno krizo zaradi spora med sportnim centrom v Zagrebu in v Beogradu, kar more imeti negledne posledice za bodoči razvoj nogometnega sporta v naši državi, za čigar prospeh so se žrtvovali najboljši sportni delavci.

2. Izjavljajo, da je uspešen in zdrav razvoj nogometnega sporta v naši državi mogoč le na osnovi, ki izključuje

»Delegati nogometnih klubov iz Slovenije, zbrani na občnem zboru LNP dne 6. avgusta 1939. soglasno:

1. Ugotavljajo, da je naš nogometni sport zašel v akutno krizo zaradi spora med sportnim centrom v Zagrebu in v Beogradu, kar more imeti negledne posledice za bodoči razvoj nogometnega sporta v naši državi, za čigar prospeh so se žrtvovali najboljši sportni delavci.

2. Izjavljajo, da je uspešen in zdrav razvoj nogometnega sporta v naši državi mogoč le na osnovi, ki izključuje

»Delegati nogometnih klubov iz Slovenije, zbrani na občnem zboru LNP dne 6. avgusta 1939. soglasno:

1. Ugotavljajo, da je naš nogometni sport zašel v akutno krizo zaradi spora med sportnim centrom v Zagrebu in v Beogradu, kar more imeti negledne posledice za bodoči razvoj nogometnega sporta v naši državi, za čigar prospeh so se žrtvovali najboljši sportni delavci.

2. Izjavljajo, da je uspešen in zdrav razvoj nogometnega sporta v naši državi mogoč le na osnovi, ki izključuje

»Delegati nogometnih klubov iz Slovenije, zbrani na občnem zboru LNP dne 6. avgusta 1939. soglasno:

1. Ugotavljajo, da je naš nogometni sport zašel v akutno krizo zaradi spora med sportnim centrom v Zagrebu in v Beogradu, kar more imeti negledne posledice za bodoči razvoj nogometnega sporta v naši državi, za čigar prospeh so se žrtvovali najboljši sportni delavci.

2. Izjavljajo, da je uspešen in zdrav razvoj nogometnega sporta v naši državi mogoč le na osnovi, ki izključuje

čuje politiko iz sporta, ki varuje enakopravnost med različnimi sportnimi središči in omogoča njihov napredek, ki jamči pravno in finančno samostojnost posameznih sportnih središč ter nudi vsem sportnim središčem pravično razdelitev sredstev vrhovne nogometne ustanove v naši državi. Zato tudi odobrava tako utemeljeno sporazumno stališče predstavnikov nogometnih poudarjenih ljubljane, Zagreba, Splita in Osijeka.

3. Ugotavljajo, da upravni odbor JNS s svojim postopanjem ni pokazal niti volje niti sposobnosti za ureditev naših sportnih razmer v smislu mandata na izredni poudarjeni skupščini 24. maja t. l.

4. Zahtevajo zato, da upravni odbor saveza takoj demisijsko, da tako preide situacija na vse nosilce nogometnega sporta v državi, in tako omogoči sporazumno rešitev problema reorganizacije, ki bo zadovoljila vsa naša sportna središča.

5. Pooblašajo novi upravni odbor LNP, skupno s predstavniki okrožnih odborov, da uporabi vsa sredstva, da se uresniči gornje zahteve in izvede vse potrebne korake v primeru kakršnih koli sankcij.

ki jo je skupščina sprejela brez razprave in z odobravanjem.

SK Ljubljana v hrvatsko slovenski ligi

Velike manifestacije za Slovence na izrednem občnem zboru HSS Resolucija

Zagreb, 6. avgusta.

Na današnjem izrednem občnem zboru Hrvatske sportne sloge se je pokazala vsa zavednost in disciplina hrvatskih nogometnih organizacij, od kar so stopile v odprti boj z nogometnim savezom v Beogradu in začele snovati novo, bolj zdravo in bolj pravično nogometno centralo kakor je sedanja. Na današnjem občnem zboru je bilo zastopanih 211 klubov.

Zborovanje je otvoril in vodil predsednik HSS dr. Kraljević, ki je v imenu upravnega odbora podal obširno poročilo o storjenem delu. Pred prehodom na dnevni red je bila poslana pozdravna brzojavka predsedniku dr. Vladu Mačku, nato pa je predsednik dr. Kraljević nadaljeval svoj izčrpen ekspoz. Omenjal je vse podrobne podatke, kaj je bilo dozdaj storjenega na škodo hrvatskih klubov, dalje vsa poganjanja, ki so potekala brez uspeha in naglasil nato, da se hrvatski klubi v bodoče ne bodo več pogajali z nikomer, in sicer vse dotlej, dokler ne bodo ukinjene vse sankcije proti njim in jim ne bo nadomestena materialna škoda, ki so jo utrpeli, odkar je sedež saveza v Beogradu.

V nadaljevanju je dr. Kraljević sporočil, da je bil nedavno sklenjen sporazum v vseh vprašanih s Slovinci in da je SK Ljubljana pristopila k tekmovanju v hrvatsko ligo. (Zborovalci so to obvestilo sprejeli s frenetičnim in več minut trajajočim aplavzom in vzklikanjem bratom Slovincem). Zaradi pristopa SK Ljubljane bo ta liga razširjena v hrvatsko slovensko ligo. Pristopu slovenskih klubov pripisuje predsednik ogromen pomen, ker je prepričan, da bodo tej novi skupini prav gotovo in v najkrajšem času pristopili tudi številni klubi iz Srbije ter tako v dohodni bodočnosti formalni legitimni zastopnik vsega jugoslovenskega nogometnega sporta.

V zvezi z obnim zborom LNP, ki je bil istočasno v Ljubljani, je bila z izrednega občnega zbora poslana tjakaj kratka brzojavka naslednje vsebine:

Hrvatski nogometni klubi, zbrani na izrednem občnem zboru HSS pozdravljajo bratske slovenske klube v upanju, da bo s skupnimi silami skoraj uspešno odstraniti one, ki onemogočajo realen razvoj nogometnega sporta in razmer v njem.

Dr. Kraljević je nato razvil program bodočega dela, ki bo šlo za tem, da se pod okriljem HSS kot vrhovnega reprezentativnega foruma ustanovi samostojni hrvatski nogometni savez za vse območje

Po dokaj dolgotrajnem natezanju je bila ob volitvah naposled predložena sporazumna lista, ki ni prinesla bistvenih sprememb. V novo upravo so izvoljeni: predsednik dr. Janko Kostli, I. podpreds. Mirko Martelane, II. podpreds. dr. Mirko Kuhelj, I. tajnik Stane Vrhovec, II. tajnik Franc Zajc, III. tajnik Stane Logar, I. blagajnik Franc Jugovec, II. blagajnik Viljem Slamnik, člani odbora Nedeljko Buljević, Ivan Hartman, Dore Kern, Ivo Grm, Emil Novak, Aleksa Gusina, Vinko Sečič, Drežek Svetek, Adolf Heidegger, Bine Turk, Stanko Deržar, Albert Luschian. — V nadzorstem odboru ni bilo sprememb: Albin Zajc, Drago Kačar, Ulrik Vospernik.

Poslednji del skupščine nudi skoro zmerom enako sliko. Tako je bilo tudi danes! Razpravljalo se je največ o prvenstvu in največ želja so izražali oni klubi, ki so na koncih tabele in morajo za razred niže. Ker pa poudarjena skupščina ni pristojna za reševanje teh vprašanj, si je nova uprava samo zabeležila predložene želje, ki pa bodo nemara ostale samo na papirju; za njihovo realizacijo bi bila potrebna soglasnost vseh prizadetih, te pa ni bilo.

Komaj dve uri je trajala vsa skupščina, od 9. do 11., ko je predsednik dr. Kostli ugotovil, da je dnevni red izčrpan.

ZPK je najboljši pokrajinski prvak

Včeraj je bilo v Zagrebu izločilno pavalno tekmovanje pokrajinskih prvkov, v katerem je ZPK premočno zmagal nad Galebom in Jadranom Večer pavalnih senzacij na Sušaku

Zagreb, 6. avgusta

Na kopališču Maratona na Savi je bilo danes pavalno tekmovanje treh pokrajinskih prvkov, in sicer domačega ZPK, Galeb iz Novega Sada in Jadrana iz Hercegnovega za dosego kvalifikacije za izbirni nastop proti zadnjeplasiranemu ligu. V tem tekmovanju je zmago zaslužen in brez velike borbe spravil Zagrebški pavalni klub, ki je od 9 razpoložljivih prvih mest zasedel 8. eno samo pa je pripadlo pavalcem Galeb. Ker je bil lep dan in zanimiva konkurenca, je tekmar prisostvovalo tudi lepo število gledalcev.

Podrobni rezultati so bili naslednji:
400 m prosto moški: 1. Drobnič (ZPK) 5:45.4, 2. Kovačević (ZPK) 5:55.3, 3. Ježić (Jadran) 5:59.2.

100 m hrbtno ženske: 1. Fischer (Z) 1:42.2, 2. Resner (Galeb) 1:53.2, 3. Kosović (G) 1:55.4.

Zagreb preslab za Ljubljano

Zagrebška reprezentanca je včeraj doživela hud poraz proti SK Ljubljani — Rezultat je bil 5 : 0 (2 : 0)

Ljubljana, 6. avgusta.

Danes je v Ljubljani po dolgem predsedku spet nastopila nogometna reprezentanca Zagreba proti enajstorici SK Ljubljane in doživela v tej igri popolnoma zaslužen poraz. Ker so bili sportni stilski Zagreba in Ljubljane v zadnji dobi tako zelo redki je bilo današnje nenadno srečanje z nogometno reprezentanco Zagreba v Ljubljani sportni dogodek prav posebnega pomena. Škoda pač, da je bila ta tekma še v dobi najhujše vročine in je v glavnem tudi to krivo da se je na igrišču ob Tyrševi cesti zbralo komaj dobrih 500 prijateljev nogometne igre.

Današnja tekma je imela svoj poseben pomen že zaradi tega, da bo v bodoče naš slovenski nogomet tesno povezan s hrvatskim; upravičeno pričakujemo, da bo to sportno sodelovanje zdej čim pogostejše, kar bo predvsem našemu nogometu v veliko korist.

Reprezentanca Zagreba je pokazala deloma prav dobro igranje in je borbo izgubila predvsem njena krilska vrsta, ki je bila za razred slabša od domače. V obrambi je postavil Belošević celega moza, njegov sosed in vratar Urh pa danes nista imela sreče. Napad je predvedel v polju, posebno v prvem polčasu izredno lepo igranje, vendar je bil v zaključnih akcijah prepočasen in premalo odločen. Od igralcev Medarića, Lešnika in Hitreca smo pričakovali dokaj več in je v vsem kvintetu zadovoljil samo naš ožji rojak Zemljič. V bodoče svetujemo Zagrebu, da v borbo proti Ljubljani postavi nekoliko močnejšo formacijo.

Ljubljana je danes prijetno iznenadila in je pokazala odlično igranje, ki je presenetila ne samo gledalce, temveč tudi nasprotnika. Izredno dobro igranje je podala obramba, ki nasprotniku ni dala priliko za strel; vsi trije igralci tamkaj so zaslužni, da nasprotnik ni dosegel uspeha. Srednja vrsta v sestavi Sercer, Pupo in Presinger je bila v igri za razred boljši od gosta in je napadu, ki je bil danes nenaadno razpoložen in prodoren pred golom ustvarjal povoljne situacije, ki jih je napad le deloma izkoristil.

Sodniku g. Macoratiu sta se predstavili moštvi takole:

ZAGREB: Urh, Zimić, Belošević, Domaćin, Gayer, Pukšec, Medarić, Hitrec, Lešnik, Hranitelj, Zemljič.

LJUBLJANA: Lindner, Ceglar, Bertonec, Sercer, Pupo, Presinger, Ježić, Legal, Grintal, Tvrđić, Ježić.

Kratek potek igre

V začetku je igra v znaku premoči Zagreba, ki doseže štiri toke zaporedoma. V 22. min. je po krilu Ježić II ušel branilcu in njegov center Grintal pretvori v prvi gol za Lj. Zagreb hoče izravnati, toda pred golom ni pravega strelca in Grintal v 40. min. da z glavo drugi gol.

V drugem polčasu je igra zelo živahna. Zagrebčani so na igrišču nervozni, kajti pred prav dobro obrambo ne morejo do-

200 m prano moški: 1. Dvofak (Z) 3:05.4, 2. Cerović (J) 3:13.2, 3. Benussi (J).
100 m prosto ženske: 1. Brkić (Z) 1:26.2, 2. Kovačević (Z) 1:30.2, Čirčić (G) 1:34.2.
100 m prosto moški: 1. inž. Gazzari (Z) 1:01.5 (najboljši čas sezone v sladki vodi in najboljši čas Gazzarija), 2. Strmac (Z) 1:07.4, 3. Ježić (J) 1:09.

200 m prano ženske: 1. Fischer (Z) 3:38.2, 2. Resner (G) 3:40.3, 3. Trsek (G) 3:53.4.
100 m hrbtno moški: 1. Strmac (Z) 1:16, 2. Drobnič (Z) 1:19.4, 3. Vidović (J) 1:22.
4X50 m prosto ženske: 1. Galeb 2:41.2, 2. ZPK 2:41.6.

4X200 m prosto moški: 1. ZPK 10:33.2, 2. Jadran 11:26.4, 3. Galeb 12:16.8.

V skupni oceni je dobil ZPK 171, Galeb 87, Jadran pa 50 točk in je tako ZPK najboljši pokrajinski prvak v državi.

Tekme v waterpolu so se končale z naslednjimi izidi: ZPK : Galeb 13:0, Jadran : Galeb 7:0, ZPK : Jadran 9:3.

seči uspeha in zopet se je v 15. minuti stresla v tretji mreža Zagreba, ko je Ježić I na pas Grintala žogo neubranljivo poslal v desni kot. Zagreb vidno popušta in v 20. min. Ježić I iz gneče pred golom povisla razliko na 4:0. Zagreb se brani, igra ni več zanimiva in v 27. min. Grintal z ostrim strelom postavlja svoj tretji uspeh in stanje je 5:0.

Igra je trajala samo 2X40 minut.

Teniška zmaga mariborskega železničarja

SK Železničar : SK Celje 9 : 2

Celje, 6. avgusta.

Danes je bil na teniškem prostoru SK Celja v Mestnem parku teniški dvoboj med Železničarji in SK Celjem. Železničar je zmagal z 9:2. Posamezni rezultati so bili:

Single: Mali (Z) : Skoberne (Celje) 2:6, 6:2, 6:4, Goršek (C) : Podlesnik (Z) 12:10, 7:5, Vamp (Z) : Toplak (C) 6:1, 6:3, Skrobar (Z) : dr. Ivič (C) 6:0, 6:2, Gregorič (Z) : Krell (C) 6:1, 6:1, Maz (Z) : Volkar (C) 6:1, 6:2, Slana (Z) : Krel (C) 6:2, 7:5.

Double: Skoberne—Goršek : Mazi—Mali 6:8, 6:4, 11:9, Podlesnik—Skrobar (Z) : dr. Ivič—Volkar 6:2, 7:5, Mazi—Vamp (Z) : Toplak—Goršek (C) 6:0, 6:0.

Premiova proslava v Zagrebu. V proslavo 20letnice nogometnega udejstvovanja znanega zagrebškega igralca Danka Premira je njegov klub Ferrari organiziral včeraj večji nogometni turnir, na katerem je nastopil tudi Gradjanski. Glavna prireditelj je bila tekma med njim in Ferrarijo, v kateri je Ferrarija zmagala s 3:2 (1:1). Na igrišču je bilo veliko številne publike, ki je simpatično sprejela popularnega slavljence.

Iz LNP. Prva seja novoizvoljenega upravnega odbora bo drevi ob 20. — Predsednik.

Plavalni pouk v Afriki

Večer pavalnih senzacij na Sušaku

O poteku napete pavalne tekme med Viktorijo in Jugom, o kateri smo tehnične rezultate objavili že v nedeljskem »Jutru« smo prejeli s Sušaka še naslednje zanimive podrobnosti:

Sušak, 5. avgusta
Tekmovanje v jugoslovenski pavalni ligi je noč na Sušaku doseglo višek. Mnogi so napolnile terase hotela Jadrana na Sušaku, da prisostvovali borbi Sušaka z Dubrovnikom, pavalnemu veleodgovku letošnje sezone. Kot prvi rekord norocojnega večera se je ponosno razbohotil Viktorijin blagajnik!

Začelo se je stočko, ki jo je vse najbolj nestrpno pričakovalo: prvi nastop Žižkov na izredno hitrem sušaškem pavalnišču, obenem pa prvi Žižkov nastop v malo resnejši konkurenci. Na fenomenalni rekord je nekaj dni popreje v Splitu zlezel pod kvaliteto marko štiristometrašev, pod 4:50, sušaški strokovnjaki pa so prišepetavali, da je v treningu njihov najboljši, Defilipis, tudi že potegnil krepko pod 5 minut in da se bo torej Žižeka vsaj v prvi polovici trdnostno držal ter ga prisilil, da pokaže vse svoje sposobnosti. Res se je, čim je odjeknil starterjev strel, mali Defilipis prilepil na velikega Žižeka in skupaj sta v prvi polovici požirala metre — prav nič ni motilo ne enega ne drugega, da je pri 200 m pokazala ura 2:20! Na peti osminski progi, ko sta tako ramo ob ramo plavalala proti obratu pri 250 m pa je naenkrat bilo Žižku tega dovolj — z energičnim medspurtom se je otreseel svoje sence. Defilipis je obupno poizkušal, da se zopet povrne na svoje mesto, pa mu ni uspelo nič več dohiti vedno borbenejšega Žižka, ki je vse hitrejši in svoj nasekaj počasi, pa sigurno povečava v strahovitem finishu, ki mu tudi hrti Defilipis ni kos. Dobro tri telesne dolžine pred svojim velikim protivnikom gre Žižek v cilj. Ko so objavili rezultat, je zaoril en sam krik radosti po pavalnišču: Žižek je plaval boljše od evropskega rekorda, pa še Defilipis

je dosegel rezultat 4:51.2, rezultat, ki mu ga ni nihče pripisoval in za kakršnim letos zama hrepenijo vsi najboljši pavalci celine.

Druga pavalna disciplina je prinesla majhno presenečenje Jugu v škodo: na 100 m za dame, kjer na prvem mestu doseže Smolikova rekorden rezultat, je Jugova reprezentantka Bartulovićeva podlegla stari, že likvidirani Wimmerjevi, ki je povsem nepričakovano postavila enega najboljših rezultatov svoje bogate pavalne kariere.

Senzacionalna tretja stočka, 200 m prano za gospode, je prinesla simpatičnemu Grkiniću že davno zaslužen uspeh: rezultat izpod 2:50. Če sta na 400 m prosto iznenadila Žižek in še bolj Defilipis, je Grkinić s svojim uspehom firpal vse in vsakogar in ni ga menda bilo med gledalci, ki mu ne bi bil vsaj v srcu res iskreno čestital. V borbi za drugo mesto je šlo spet preko računov — tokrat na rovaš Viktorije. Mladi, že renomirani Kohn je namreč v poslednjem trenutku še uspel vriniti se skupno z vsak dan boljšim Barbierjem na drugo mesto. Da je proga bila še pol metra daljša, bi bil po odličnem finishu Dubrovčana gladko izgubil.

Po senzacionalnih uspehih po teh prvih treh disciplinah je vse pogostejše bilo čuti pesimistična mnenja, da nekaj ne more biti v redu, da je pač proga prekratka. S tem mnenjem pa so obratnili pavalci sami že v naslednji, četrti točki, ko sta Smolikova in Krmpotićeva v zagrinem medsebojnem boju dali komaj povprečne rezultate, slabše od svojih običajnih. Da je res proga bila krajša, bi se moralo to brezdvomno odraziti tudi tu.

Prav enaka pesem v moški izdaji v naslednji točki: Stakula Lovro je dosegel samo 1:01.8. Ta disciplina je bila usodna za Jugove aspiracije na zmago v moških disciplinah, ker so mu vsi računari bili dali obe prvi mesti, kateri naj bi bila pristila rodbina Stakula. Pa se je mlajši, Ivo,

in res je izpočetka znatno hitrejši. Vse čaka, kdaj bo moral Grkinić kapitulirati, pa se dogodi baš narobe: Juguš pričena popuščati in metri, ki jih je bil Grkinić že izgubil, se vračajo. Počasi, centimeter za centimetrom se Viktorija pomika naprej. Stakula se bori obupno, prav tako pa Grkinić z neverjetno vztrajnostjo vozi proti cilju. Oba sta postavila svoj življenjski rezultat: prvi 2:22, Grkinić pa vprav neverjetnih 2:21.2!

Tretjih 200 m v stafeti je užitek v Potojčakovem stilu. Vsega ga je zajel nezadržani polet prvih dveh Viktorijašev, ki sta oba prekosila samega sebe in vrli »Bobo« noče zaostati. Zaman napenja odlični Ciganovič vse svoje sile — razlika med obema štafetama se počasi veča. Juguš je z 2:21.6 odličen, toda Potojčnjak je potreboval samo 2:19, zmaga je dobljena!

Se četrti mora doprinesiti svoje. Ne k zmagi — ta je že v žepu. K rezultatu. Viktorijin nasprotnik ni več Jug, njen nasprotnik je samo še čas, štoperica. Defilipis gre trmasto, z zanosom v to borbo. Žižek, ki se je kot zadnji Juguš pognal za njim, ga ne zanima. V glavi mu je samo eno: čim hitrejši, da bo rezultat boljši. Štafeta Viktorije je plaval 9:18, čas, ki ga še noben klub ni dosegel in so si ga v vseh časih pavalne zgodovine mogle privoščiti samo štiri reprezentance in to Japonska, USA, Madžarska in Nemčija — in v tej stafeti je plaval Defilipis 2:14, čas, s katerim bi plaval v japonski stafeti, ki brani svetovni in olimpijski rekord.

»Službeni« časomerilci so svoje ure pustili na 9:18, času zmagovite štafete

Klinika za dušo in srce

Piše Vladimir Winterry, individualni psiholog, Zagreb

LENKA, NOVO MESTO

Vaše zadržanje nasproti družbi je povsem upravičeno. Vi niste zaprti narava, temveč ste le zaprti vrata lastnemu izhodu v življenje. Osredotočite svoje zanimanje in čustvo na kakšnega svobodnega človeka, ker samo na ta način se v svobodi poraja radost. Vaši starši imajo prav, imeti morate praktično, nekompleksirano, pa vendar svobodno službo, ki bi vašim mislim dajala drugačno smer. V življenju slušajte glas razuma, a varujte se glasov, ki prihajajo od drugod. Vse v življenju je minljivo, samo duša ostane večna.

RADOVEDNEZ 13

V svojem trgovskem poslu boste gotovo napredovali, a vse morate zasledovati sistematično, dosledno, z elanom. Ne bričajte se za druge ali za stvari, ki se vas ne tičejo, temveč gledajte samo na svoj cilj in na smisel svojega življenja. Ne zavijajte drugim, a tudi sami sebe ne precepnajte. Varujte se lankomiselnosti in dobro premislite vselej, kadar je treba misliti. Če pojedete v tem pravcu, bo pozitivno rešen vsak problem.

SIMFONJA ŽIVLJENJA

Vaša nezadovoljnost vas vodi iz Ljubljane v neko drugo mesto, ker atmosfera in okolje, v katerem živite, nista znošna za vas. Človek je v resnici zanimiv — tako dolgo sedi na ognjišču, dokler ne izgori. Sedi in čaka, zavestno čaka nekakšnega izhoda, ki bi ga po vsej verjetnosti sam našel; a sestav njegovega mišljenja in odločnosti je tako pasiven kakor bilanca trgovskega podjetja v konkuri. Zato ne more priti iz labirinta. Našli boste človeka, ki je v duševnem sorodstvu z vami, a iščite ga stvarno, ne samo v mislih, ker nič samo od sebe ne pade na krožnik. Pa če bi padlo samo od sebe, tudi ne bi bilo zanimivo.

FRANJO 13

Pustite, dragi gospod, umetnost in literaturo! Govoriti o tem je prav tako nepotrebnost kakor o vinu ki smo ga popili. Izberite si obrt, za katero imate stvarno snov, a ne literature in umetnosti, za katero, kakor sami pravite, imate veselje, a po mojem mišljenju nimate razumevanja zanjo.

SLOVENKA 30

Zivite tudi dalje tako, kakor živite zdaj! Četudi nečete, vendar morate, ker bi bilo škoda za vas, če porušite svojo sedanjo življenjsko atmosfero. Vi sami ste si skrojili svojo usodo, a najbrž je bil to od Vaše strani samo mehaničen proces, brez sodelovanja duševnih elementov. Skrivne želje vas lahko prav tako skrivno zadovoljujejo. Osamljeni pa živite samo zato, ker niste našli pravega smisla življenja. Tam, kjer ni razuma in objektivnega razumevanja, tudi ne more biti pozitivnih sadov.

IGNOTUS

Vaš rokopis prihaja iz vsemirja. A ker z vsemirjem nimam nikake zveze, niti poštno, vam prepuščam, da še dalje živite v vsemirju. Najbrž je to tudi najboljša za vas.

SIROTA MARICA

Z živim čustvom in poln spoštovanja do vas sem prečital vaš dopis in mislim, da morate to siroto na vsak način posteno in dobro vzgojiti, ker ima vse potrebne elemente za to. Poštena, siromašna, a čustvena duša vam bo večno hvalečna za vse, kar ste storili zanjo. Nezakonskega rojstva ni na svetu, vsako rojstvo je po zakonu, pa če je uzakojeno ali ne. O teh rečeh odločajo zakoni čustva. Iskrenosti in ljubezni, drugi zakoni ne spadajo sem. To dote vam lahko prinese še mnogo radosti.

VIOLETTA

Vaš rokopis sem komaj razbral, najbrž ste pisno pisali v razburjenju. Takšna razburjenja so v vaših letih precej pogost pojav, ki ga povsem razumem. Prav rad bi rešil vaš problem, a iz razumljivih razlogov vam rešitve ne morem sporočiti v okviru te rubrike. Zato vas prosim, da se izvolite o priliki oglašiti pri inu, ko se mudite v Ljubljani.

B. L., ZAGREB

1. Nervoza je obolenje, katerega vzrok leži v motnji človeškega duševnega ravnotežja. 2. Pri motnji tega ravnotežja se obliki nerazpoloženja nastopa nekakšna eksplozivna napetost. 3. Ta napetost se izteka v lastno telesno dušo (Leibseele). 4. Pri tem drže pota v glavnem preko onih živcev, ki niso priključeni motorju volje v možganih, temveč so v direktni zvezi z duševnim svetom čustev. 5. Simptomi nervoze, ki se javljajo v telesno vidni sliki, so fizične ali kemične narave. 6. Neka prav za prav anatomska sprememba organske konstrukcije trenutno ne more biti dana, razen v primeru, da pri dolgem trajanju ali pri prejakih motnjah normalnega ritma mišic ali delovanja žlez popuste važni organi v svoji sili. To je na kratko odgovor na vaše vprašanje.

SREČE NE POZNAM

Telesno trpite zato, ker trpite duševno. Eno je z drugim v zvezi. Tak pojav je začel enega ali nadaljevanje drugega. Čim več razmišljate o neuspehu in nesreči, tem bolj verujete, da je to res. Čim manj mislite o tem in čim bolj verujete v pozitivnost, tem več boste imeli od tega in tem prej boste našli svojo pravo pot. Pri vas je več nesreče v mislih kakor v stvarnosti. Čeprav je ta stvarnost žalostna, morate preko sebe z vero in napredek, da premagate razmere.

NANOS 22

Vaša situacija ni tako strašna, kakor si jo sami predstavljate. Pri vas se opaža slabost duha, nekakšna splošna negotovost, podvrženi ste tujim vplivom, ki izivajo pri vas neke motnje. Če niste doslej vsega imeli tako, kakor bi bili hoteli, še ne pomeni, tega tudi nikoli ne boste dosegli. Lažje je duhu padati, kakor dvigati se. Kaj pa v resnici? Vi niste bili ustvarjeni za slabost, tem-

več ste sami sebe napravili slabotno, bolno in nesigurno. Bodite potrpežljivi, oprezní in naučite se, kako je treba plemeniti borbo v življenju. Potem bo prišla tudi vrsta na vas.

POSTOJNA S.

V teh življenjskih pogojih, v katerih se zdaj nahajate, nikoli ne bo sreče za vas. Zato nimate nikake perspektive. Krenite dalje, pustite vse in iščite novih potov, novih mest, novega okolja, novih ljudi in novih življenjskih pogojev. Samo na ta način lahko nastane izboljšanje pri vas.

AZ IN LEV

Vaš problem je zelo delikatnega značaja, zato ponavljam, da ga v okviru te rubrike ne bi mogel vsestransko in objektivno rešiti. Tudi sami boste najbrž razumeli, da so

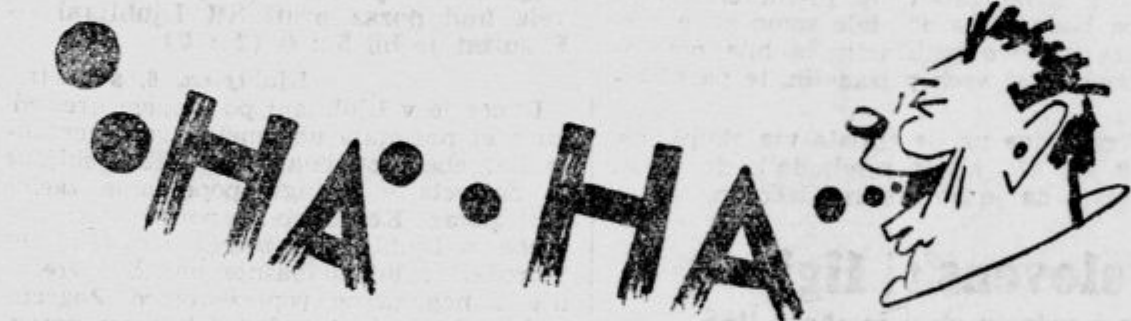
takšne stvari potrebne osebnega razgovora. Znano vam je, da ima vsak udeleženec naše klinike pravico do enkratnega razgovora brezplačno.

RAZOCARANJE

Neka sprememba ali boljše evolucija v vašem življenju bo skoro nastopila in do neke mere bo presenečenje za vas, da se je vse tako spremenilo na bolje. V resnici pa pri vas ni bilo razočaranja, ker tudi očaranja niste poznali.

MAMICA

Vaše pismo je ekspresivno delovalo name. Samo eno vam lahko rečem: v zakonu je trajna borba, borba, ki nikoli ne prestane in ki vse požre, a to je borba proti znanju, ki se mu reče vsakdanjost. Veste, kdo je to rekel? Balzac!

Vesolina reportaža

Odkrito rečeno, to pismo namenjam zgolj neopolitičnim strujam in srenjam, mladini in tistem delu starine, ki še po koritih cede se mu sline. Predvsem, kdor bi bil rad uspehov deležen, postavi v program si kak cilj nedosežen, nato si še frak in cilindar nabavi in drži se starega sveta, ki pravi: Tu felix bodoči politicus, nube, paktiraj, poziraj in deli obljube ter praktično misli in taktično radie — pa znašel se, bratec, čez noč boš na vladi.

Če potlej storiš kaj, preveč se ne trudi, temveč le po shodih se trkaj na grudi, govori, kaj vse bi rad storil drugače, kak nižal bi davke in višal bi plače, če bi opozicija s svojim molčanjem ovir ne postavljala tvojim snovanjem. Če brenkati spretno boš znal na te strune, ko sklenil na starost boš zemsko računo in glas te nebeske pozove pozavne, zagreblji te bodo — na stroške države!

Po svetu medtem ne gre mnogo na bolje, zato intriganti so židane volje. Mednarodna kaša je bolj in bolj vroča, rešitev mogočega skor nemogoča: na desni blokada, na levi pregrada, armada, parada — o jeremijada! Še Chamberlain s svojo prostulo marelo s težavo lavira med viho zbesnelo, ko splov svoj na sever čez morsko planjavo zdaj tira v Canoso z zavito zastavo. Sir Anthony Eden, gromovnik v pokoju, na suhem kriči kot petelin na gnoju: »O Albion slepi, spreglej že vodnika, ki svet spreobrača sub specie dežnika, te stežka bo rešil na varno brezino! A kaj to pomaga, če vpije le eden? Še krika milijonov ne čuje nobeden! Zapad se nedolgo tega ves v plamenu

DOBRI BERAČI

— Ali poznate gospoda, ki ti je dal dinar? vpraša slepec slepca.

— Ne danes sem ga prvič videl.

DOBER AVTO

— Koliko vozi tvoj avto? vpraša prijatelj.

— 140 km.

— Na teden?

75-letni obsoj
veletrgovine

And. Elsbacher
Laško

1864 1939

Prodaja specerijskega, kolonijalnega in manufakturnega blaga, kratke robe, železnine, cementa, suhih in oljnatih barv, rudniških voda, solskih potreščin itd. — Veleprodaja tobaka, monopodne soli in žigice. Nakup deželnih pridevkov.

TEKSTILNA TOVARNA

„LAVA“

GERKMAN LUDVIK — LAŠKO

ZAHTEVAJTE VSEH VRST VOLNEGA BLAGA

ZA MOSKE IN DAMSKE OBLEKE

ZAHTEVAJTE VSEH VRST VOLNEGA BLAGA

HUBERTUS LODEN »LAVA« LAŠKO

TELEFON ŠTEV. 10

spet veselo zaživljati okoli voglov, delal od zore do mraka in bil, kakršnega so zmerom poznali sosede.

Kakšne tri mesece po tistem mu je poginila krava. Matevž je bil ves potr, tedni in tedni so potekali, pa ga še ni zapustila žalost. Tedaj so se pa le začudili sosede in eden izmed njih ga je pobaral:

— Kako pa je to, Matevž? Ko si zadnjič ženo pokopal, si se počasi le spet razvedril. Ko ti je poginila krava, pa kar tuguješ brez konca in kraja.

— Kaj ne bi tugoval, da je zavrnil Matevž. Le pogled, kako krivčen je svet. Od kar mi je umrla žena, so mi dobri ljudje ponudili ne vem koliko drugih žena. A ko mi je poginila krava, se živ krst ne zmisli, da bi mi ponudil drugo.

Zadnjič sem srečal prijatelja Janeza. Dolgo se nisva videla in bil je ves spremenjen. Kar nekam izgubljen, obupan se mi je zdel.

— Se ti je kaj strašnega pripetilo? sem ga vprašal.

— Ah nič, oženil sem se.

— Iskrene čestitke!

— Kar zase obdrži čestitke. Nimaš pojma, kakšnega krockdila sem dobil.

— Oprosti — iskreno sožalje.

— Tega spet ni treba. Priženil sem lepo doto.

— A, to je pa nekaj imenitnega.

— Bog ve kako imenitno tudi ni. Pomisli, vso doto sem naložil v kupčijo z ovca-mi, pa je prišla kuga mednje, da so mi vse poginile.

— Ti si pa res siromak, kar nesreča na nesrečo.

— No, takšna nesreča spet ni bila. Kože sem sijalno prodal, da sem si za izkupiček kupil lepo hišo.

— Vidiš, nazadnje se pa le vse dobro izteče.

— No, bog ve kako dobro se ni izteklo. Še preden sem z zavarovalnico sklenil pogodbo, mi je hiša pogorela do tal.

— To je pa res smola brez konca in kraja.

— Sama smola pa tudi ne. V hiši je bila namreč tudi moja žena.

Minilo je nekaj mesecev po poroki, pa sta si že bila v laseh. Ona je očitala njemu, da si je vse drugače predstavljala udobje ob njem, njemu pa spet ni bila po volji nikoli nobena reč. V resnici pa je pes taco molil v čisto določeno smer. Lepega večera je bruhnilo iz mladega močja:

— Nisem še na svetu srečal tolikšnega skopuha, kakor je tvoj papa. Kje je tista doto, o kateri si toliko čebljala, dokler me nisi ujela v past?

— Tako pa vendar ne smeš govoriti. Saj nama jo papa daje vsak mesec po malem.

— Da, vsak mesec po malem. Jaz sem pa tebe vendar vso naenkrat vzel!

MILJONARJEV SLEPIC

Dolarski magnat je prišel v Evropo na počitnice in se nastanil v večjem mestu. Mož, ki v svoji domovini nikoli ni koraka napravil peš, se kar ni mogel privaditi na direndaj pešcev, koles in voz. Na lepem ga oplazi avtomobil, da z majhnimi praskami pade na trotoar. Ustrašil pa se je le toliko, da je za nekaj časa izgubil zavest. Brž ga pobero in prepeljejo v najbližjo bolnišnico.

Ko je šef oddelka spoznal, da je pacient precej težak, njegove rane pa prav tako lahke, se je odločil za majhno operacijo takšne vrste, ki bi moža delj časa zadržala pod gostoljubno streho zavoda. Amerikancu pripeljejo v operacijsko sobo, se stre pripravijo instrumente, pomočniki mu počasi začno razglati život. Ko kirurg pristopi, da bi začel opazi, da ima Amerikane na trebuhu vtetovirano nekakšno čekarjko. Pogleda bliže in bere:

— Nikar mi ne poskušajte še enkrat oepirati slepiča. Trikrat so mi ga že vzeli, četrtič pa ne bom plačal več.

NA LADJI

Potnik (mornarju): »Kje je umrl vaš oče?«

Mornar: »Potopil se je na morju.«

Potnik: »Kako, da ste si potem še vi upeli izbrati ta poklic?«

Mornar: »In kje je umrl vaš oče?«

Potnik: »V postelji.«

Mornar: »Kako si vendar upate iti spat v posteljo, če vam je oče umrl v nji?«

LETOVISCE

— Kam greš na počitnice?

— V Savarose, Monte Rožnik in Lago di Zvezda...

— Zakaj ne rečeš enostavno, da ostaneš v Ljubljani in da greš le na Savo, na Rožnik in v Zvezdo?

— E, draga! Pa danes gredo vsi boljši ljudje v inozemstvo. Zakaj ne bi veljal tudi jaz za boljšega človeka?

OPREZNOST

— Zakaj ste prodali klavir, ko pa vaša žena tako rada igra?

— Zvedel sem, da si je sosed nabavil revolver.

MED OTROKI

Petrček se igra z Anico.

— Pojdiva se igrat zaljubljenca, pravi Anica.

— Da, ali n'mam nobene deklice pri roki, da bi te varal...

Rože - zdravilo

Pri pritisku krvi proti glavi je znak obolenosti rdeč obraz in oči. Navidez zdrav človek je potr, razdražljiv in nagle jeze. K temu se pridružuje še omotica, občutek nesigurnosti pri hoji, migljanje pred očmi, šumenje v ušesih ter vnetje in bolečine v glavi. Če so pa kongestije močnejše, nastane nenadna potemnitev pred očmi, ki ji sledi globoka nezavest, nemirnost, tesnoba, nespečnost, krč v mišicah ter zaspanje udov.

Če nastopi tesnoba, si pomagamo takoj z močnim klistirjem (pol vode, pol kisa — mlačno). Če se telo v teku četrt ure ne izprazni, si damo drug klistir, po potrebi pa tudi več, dokler ne nastopi odprtie. Nato ležemo v posteljo tako, da leži glava visoko, okoli glave pa si napravimo mrzle obkladke. Če pa nastopi nezavest, naj nam kdo drgne noge in roke in to s tako vročo vodo, kolikor vročo lahko prenesemo. Pripravljeni so tudi zdraviljenja z mineralnimi vodami. Zdravljenje s čajem iz domačih rož. Korijander (15 gr), rman (20 gr), vinska rutica (10 gr), sivka — cvetje (20 gr), svišč (15 gr).

**Gostilničarska
pivovarna d. d.
Laško**

ki proizvaja sloveče

Laško pivo
in Laško termalno pivo

se za vsa do-
sedanja prizna-
nja zahvaljuje,
za bodočnost
pa najboljšo
obljuba

